

פסקים ותשובות

בענין

מצות ישוב ארץ ישראל

וגזירת העקירה של יישובים יהודיים בארץ-ישראל

מאת

מורינו זרבותינו

עריכה: הראל כהן
הוצאת "מאבני המקום"
ניסן ה'תשס"ה
קרית הישיבה בית־אל

הרב אברהם שפירא
[הרב הראשי לישראל]
ראש ישיבת מרכז הרב

ניסן תשמ"ה

מכתב ברכה

קיבלתי קובץ ממאמריו של ידידי היקר המפורסם איש חי רב פעלים, המרביץ תורה לעדרים הרה"ג רבי זלמן ברוך מלמד שליט"א ראש ישיבת בית אל ורב היישוב, והוא חלק משיחות עם תלמידים בענייני השעה וארץ ישראל, ודבר בעתו מה טוב לעומת הדעות הנבובות הנשמעות סמוך למחננו, הנה באה מחברת זו לחזק ולעודד ובמיוחד את בני הנוער הצמאים לתורה ולדעת את הדרך אשר ילכו בה בנפתולי השעה, על-פי השקפת בית מדרשנו. ואם כי מאפס הפנאי לא עברתי על כל הדברים, אבל באתי לברך בואת את ידידי היקר שליט"א שדבריו היוצאים מן הלב יבנסו אל הלכות להשפיע עוז ותעצומות במהלך ימים אלו, והקב"ה ישמע שועתנו ובטהוננו בבורא עולם כי נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, ונזכה במהרה לראות בישועת ד' על עמו ונחלתו, ונתבשר בבשורות טובות ישועות ונחמות לנו ולכל בית ישראל.

הכו"ח בברכה נאמנה

אברהם שפירא

תוכן הענינים:

- הקדמה עמ' 5
- מדברי מו"ר הרב צבי יהודה הכהן קוק וצ"ל עמ' 7
- גירוש יהודים זו עבירה — ראיון עם הגאון הרב אברהם שפירא שליט"א עמ' 14
- ראש-ישיבת "מרכז הרב" ולשעבר הרב הראשי לישראל
- אסור להשתתף בגירוש יהודים (הסברות בדעת רבנו הרב צבי יהודה) עמ' 17
- פניה אל החייל והשוטר — ח. בן-אשר. עמ' 19
- לאחינו בית ישראל — קריאה לעמוד במסירות נפש מול ניסיון הגירוש עמ' 23
- מכתבים שנשלחו לרמטב"ל ולרב הצבאי הראשי שלא לכפות על חיילים ושוטרים לגרש יהודים ולהחריב בתיהם עמ' 24
- תשובות לשאלות שנשאלו מצעירים חיילים ושוטרים ותלמידי מכינות קדם-צבאיות עמ' 26
- "פסקי הלכה בנושאים מדיניים" — תגובה לטענה על רבנים ש"מתערבים בפוליטיקה" עמ' 50

בס"ד

בחודשים האחרונים נשאלנו שאלות רבות באתר האינטרנט של הישיבה ובעל־פה על דרך המאבק כנגד גזירת הגירוש שנגזרה על יישובי חבל עזה וצפון השומרון.

לנוכח המבוכה בין בני הישיבות והמכינות כינסנו כאן תשובות ומאמרים שנכתבו בענין זה.

זלמן ברוך מלמד

א

לאחר מלחמת ששת הימים, לאור היסוסי הממשלה לוותר על חלקי הארץ שנכבשו, החתימו אנשי ארץ-ישראל השלמה, עצומה, ובה כתוב כי עתה חזרה לידינו כל ארץ-ישראל. משום שסירב רבנו לחתום על מסמך זה, מכיון שעבר הירדן עדיין לא בידינו, כתב רבנו כרוז זה מטעמו.

(ב"ה, י"ד באלול התשכ"ז.)

לא תגורו!!!

א. "ועל זה (עיכוב תקומת קודש נחלת ד' לעם ד') עתידין לתת את הדין כל גדולי ישראל ומהם יבקש ד' עלבון הבית העליון" (אור-החיים, ויקרא כה, כה).

ב. חטא ופשע מסירת קרקעותינו לידי גויים אינו אלא חולשה של חסרון דעת אמונה ולא יותר — וזה לא לטובתם של ישראל אלא לרעתם ולכשלונם חלילה, כמו לרדיפתם ולסכנתם, ד' ישמרנו, ולחרפתם ולדראונם.

ג. אין שום צד היתר, לאיסור תורה זה של מסירת קרקעותינו לגויים, ח"ו, לצמיתות ובהחלט, ולפיכך החיוב על כל אדם מישראל, ועל כל גדול תורה בישראל, על כל איש צבא בישראל, למנוע ולעכב את זה בכל אומץ ועוז, ומן השמים יסייעונו.

ד. בענין מצוה רבים, של כל ישראל, להגנת שלמות אחיותנו בארץ חיינו מורשת אבותינו, אין שום מקום וענין להשתמש מזה, מפני השייכות לכך גם של אנשים שאינם ברורים ומוחזקים בכשרותם, ואפילו היו ברורים ומוחזקים שאינם כשרים. גם לפני הופעת הציונות, גם בתקופה הקודמת, בתקופת חיבת ציון, שגדולי גאוני ישראל היו שייכים אליה, והיו שייכים אליה ופעילים בה גם הרבה לא-כשרים בדעותיהם וארחותיהם, ולא הסתייגו ממנה בשביל כך גם גאוני וצדיקי ישראל ממצות כלל ישראל, מצות תקומת עם ד' ונחלתו. ואלה דברי קדשו של רבן של ישראל הנצי"ב זצ"ל בספר "שיבת ציון":

"אחרי שנתעורר הרעיון בקרב ישראל מקצה העולם ועד קצהו, בכל מקום אשר אנחנו מפורזים, וקול המון כקול ש-די בדברו על-ידי נביאיו, וע"כ עלינו להמשך אחר קול דבריו זה ולבטוח בו ית' שיומור אחרינו. הסגולה של חברת ישוב ארץ-ישראל היא ההתאחדות של הרבה דעות שונות למרכז אחד, אשר הוא תל תלפיות לכל פזורי עם ד' הן במקומות מפורזים הן בדעות ששונות בהליכות עולם של ישראל, וזכינו שזה הענין של ישוב הארץ הוא הבריח התיכון המבריא את ישראל מקצה העולם ועד קצהו לדעת אחת".

ה. ולפיכך כל מה שייעשה בזה, בנגוד ובקלקול לשלימות תורת ישראל ותוקף בשחון ישראל, אם מצד שיבושי מדינאים או מצד היסוסי תלמידים-חכמים, הוא בטל ומבוטל מעיקרא ולעולם, בכוחם של כל ישראל, מעתה ועד עולם, ואין לכל זה שום ערך משפטי וממשי, ואי עבדי לא מהני, ד' צ' עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה".

צבי יהודה הכהן קוק

ב

כרוז זה כתב רבנו כמכתב לשר משה דיון, בעת שהמשיכו הדיבורים על מסירת קרקעות ארץ-ישראל ששוחררו, לידי גוים.

למען דעת!

— א —

כל הארץ הזאת היא שלנו, בהחלט, של כולנו, ואינה ניתנת להימסר ממנה לאחרים, "ירושה היא לנו מאבותינו" (עבודה-זרה נג): כדבר ד', אשר ממשלתו בכל דור ודור, לאברהם אבינו "לזרעך הארץ הזאת" (בראשית יב, ז), "לזרעך עד עולם" (בראשית יג, טו), "בארץ לך אתננה" (בראשית יג, יז), "לזרעך הארץ הזאת" (בראשית טו, יח), "ולזרעך כל הארץ" (בראשית יז, ח), ליצחק אבינו "ולזרעך כל הארצות" (בראשית כו, ג ד), ליעקב אבינו "הארץ לך ולזרעך" (בראשית כח, יג), "הארץ לך ולזרעך" (בראשית לה, יב), לבני ישראל "נתתי לכם מורשה" (שמות ו, ח), "לזרעכם ונחלו לעלם" (שמות לב, יג).

לפיכך אחת ולתמיד הדברים ברורים ומוחלטים, כי אין כאן שום שטחים ערביים ואדמות ערביות, אלא אדמות ישראל, נחלות אבותינו הנצחיות, אשר אחרים באו ובנו עליהם, שלא ברשותנו ונוכחותנו, ואנחנו מעולם לא עזבנו ולא נתקנו את נחלות אבותינו, תמיד תמיד המשכנו כל קשרי תודעתנו איתן וכל תקפה של מחאתנו הנמרצת כלפי ההחזקה האכזרית והמלאכותית שלהם בהן. כן מצווים אנחנו בשחררנו אותן, וכן לא נעזוב אותן ולא נינתק מהן, וכן ידועים הדברים גם במסורות הערביות שבעל-פה, על שיבתנו באחרית-הימים אל ארצנו נחלת-אבותינו, וגם בספר הקוראן שלהם, ומאושרים הדברים גם בדברי חכמי-הלאומים אשר בסיום מלחמת שנת התרע"ד. וכן היתה הודעתו של לוי ג'ורני, הנמצאת בידי, כי כל הארץ הזאת, לפי כל מלוא נבולותיה התנכיים, שייכת לשלטון עם ישראל.

בחזרנו בזמננו, בפקודה האלהית "כי בא מועד" (תהלים קב, יד) ונתגלה הקץ, (סנהדרין צח, ספר הכוזרי ה' כז, אור־החיים ויקרא כה, כה, ישועות מלכו יורה־דעה סי' סו), אל ארץ אבותינו ארץ חיינו וקדשנו זאת, לא לקחנו מאת הערבים אשר ישבו בתוכה, בשממותה, שום שלטון ממשלתי, שלא היה להם בה, אלא חזרנו אל ארצנו זאת בהתמוטטות השלטון הזר ששלט עליה זמני, ובהסכמת והחלטת אומות־העולם, אשר מתוך־כך הארץ הזאת היתה בידם, ואשר הודיעו בהתעלותם התרבותית את הודאת הכרתם בצדקת שייכות שלטוננו בארצנו זאת. יודעים ומכירים בזה, — בעובדה הזאת האמתית שלא לקחנו מאתם שום שלטון ממשלתי, — גם הערבים בני הארץ בהודאתם זאת במסמך הכתוב הנמצא בידי.

גם הלא ידוע לפל כי לא גרשנו אותם מהתישבותם פה בארצנו זאת נחלת אבותינו, ארץ נבואתנו נביאינו ומלכותנו מלכינו, ומשגב מקדשנו, והשפעתנו הכלל־אנושית, אלא שהם בעצמם, אם מתוך פחדנות והתבהלות מופרות או מתוך המצאות תכניות פוליטיות של ניפוחי דברים מסולפים ועשיית "מחנות פליטים" למראה עיני העולם הסובב והרחוק, ברחו ועזבו כמה ממקומות ישוביהם כאן. ואנחנו המשכנו וממשיכים, לבנות ולהיבנות במפלאות נוראות אלהים, ממקדשינו אל ישראל הנותן עוז ותעצמות לעם, ברוך אלהים, בעבודת קדשנו לבנין עמנו וארצנו, תורתנו ותרבותנו הטובה, בצדק ובמשפט, לתקומת נצחנו וכוננות החזרת שכינתו שכינתנו ציונה.

וד' צבאות עמנו ומשגב לנו אלהי יעקב, "ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא, ד' אלהים צבאות האר פניך ונישעה" (תהלים מו, פ).

צבי יהודה הכהן קוק

ג

שיחה בישיבה, ביום העצמאות הראשון לאחר מלחמת יו"כ. הדברים נאמרו בנוכחות אורח הכבוד — שר הביטחון משה דיין.

עם ישראל קום וחיה!

"כאדם האומר נחזור על הראשונות" אחזור על באור הלכה שכבר דברנו עליה אי אלו פעמים. הרמב"ן נקרא בפי גדולי ישראל "אביהם של ישראל" (שאנת אריה סי' י"ד, אגרות הראי"ה ח"ב עמ' קצ"ד), מצד אחד — במעשה, "אבי הישוב", מייסד הישוב בזמן האחרון

אחרי החורבן. ומצד שני — להלכה; הרמב"ן הוא הקובע ומלמד אותנו הלכה ממקור התורה, שמצות ישוב ארץ-ישראל — ו"ישוב" פירושו ישיבה והתיישבות וישוב עד ל"מדינה" — היא מתרי"ג מצות, מצות עשה דאורייתא. "שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן ד' יתעלה לאבותינו, לאברהם ליצחק וליעקב, ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם: והורשתם את הארץ וישבתם בה... אבל הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות..." (הוספות לספר המצוות, מ"ע ד'). הגדרה ברורה של הרמב"ן: "ארץ ביד אומה" פירושו, בעברית הפשוטה: שלטון, ממשלה, מדינה, ומכאן ועל פי כל מקורות ההלכה — ראשונים ואחרונים — נקבע ב"פתיחי תשובה" (אה"ע סי' ע"ה סק"ו) — המאסף לכל מחנות הפוסקים — שההתיישבות בארץ-ישראל היא מצות עשה דאורייתא, לא פחות מצות עשה מאשר הנחת תפילין וכד' ואולי הרבה הרבה יותר, כי זו מצוה כללית כלל ישראלית.

לנבי קיום תורה ומצוות יש מדרגות, דברים חמורים יותר וחמורים פחות. בשלושה דברים ייהרג ואל יעבור: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ואילו בכל התורה כולה — פיקוח נפש דוחה. אולם כל ההבחנות הללו שבין דברים יותר חמורים לפחות חמורים קיימות במצבים נורמליים, פשוטים, אבל במצב של כפייה — וכפייה מאיזה צד שהוא: מגויים או אפילו, חלילה, כפייה מיהודים — כפייה הבאה לעקור איזה דבר תורה שהוא, קל כחמור — מחויבים אנו כולנו, כל אדם מישראל, במסירות נפש! (הדברים נתבררו על-ידי אאמו"ר הרב זצ"ל באגרת רל"ז).

ומכאן לענייננו. החיוב של "והורשתם את הארץ וישבתם בה" שהארץ תהיה בידנו "ולא נעזבנה ביד זולתנו מן האומות" כלשון קודשו הברורה של הרמב"ן, מצות עשה דאורייתא, ברורה ומחלטת, כלל-ישראלית, שעל הארץ הזאת, לכל גבולותיה, אנו מחויבים במסירות נפש כשמגיע מצב של כפייה, אם תהיה מצד הגויים או אילו, חלילה, מצד יהודים, בגלל שיבושי פוליטיקה ושיבושי דעות — כולנו מחויבים ליהרג ולא לעבור! על יהודה ושומרון, על רמת הגולן — זה לא ילך בלי מלחמה! מישהו שאל אותי אם ברצוני לעשות "מלחמת אחים". אני לא אכנס לטרמינולוגיה ולא אקרא שמות איך ייקרא דבר זה, אבל זו עובדה: זה לא ילך, זה לא יעבור בלי מלחמה! על גופותינו ועל איברינו! כולנו! לא הגויים יצליחו בזה ולא סיבוכים פוליטיים משלנו בשום אופן שבעולם!

הגבולות, הקילומטרים האלו שלנו, מקודשים בקדושה אלהית, ואין בידינו, בשום אופן שבעולם, אפשרות של ויתורים עליהם. מלבד זאת צריך לזכור את הדבר הפשוט שהקילומטרים האלו שאנו נמצאים בתוכם עכשיו, אינם רק שלנו; אנחנו נציגים קמנים, נציגים של עם ישראל, של כלל ישראל. הארץ הזאת שייכת לא רק לשלשה מיליוני היהודים שנמצאים פה, כי אם לא פחות מזה — לכל מיליוני היהודים שברוסיה ושבאמריקה ושבבעולם כולו. אין כל רשות להעלות על הדעת — אנחנו לא קיבלנו מהם יפוי כח משפטי

— לוותר על הקרקעות האלה, בשום אופן שבעולם! זו מצות-עשה דאורייתא — ייהרג ואל יעבור — ושום חשבונות וסיכוכים פוליטיים, שום סידורי ממשלה ושום ביטויי שרים שלנו לא ישנו ולא יועילו בזה.

מעט יותר מפורט. אם איזה שר שהוא התבטא ואמר שלא אכפת לו אם נצטרך להשיג אשרת מעבר למקומות שלנו מהגויים — כלפי זה אנו צריכים להודיע ולומר בפירושו: מה שלא אכפת לו — אין זה חשוב, דברים בטלים ומבוטלים; לכלל ישראל זה אכפת, לרבש"ע זה אכפת, לכולנו, לכל מיליוני היהודים זה אכפת. לא חשוב מה שהוא אומר: כן אכפת לו — לא אכפת לו, חשוב מה שלנו אכפת, ולכלל ישראל אכפת, ולהיסתוריה הישראלית אכפת. השומע ישמע, והחדל — יחדל! יחדל! עוד פעם ועוד פעם אני אומר: יחדל! לכלל ישראל אין שום ענין בלא-אכפתיות של מאן דהוא — יהיה שר או שלא יהיה שר — שיאמר שלא אכפת לו איך הם סידורי הקרקעות של קדושת ארץ אבותינו.

טוב שנשמעו הדברים האלו, טוב שנאמר הביטוי "הנחמד" הזה — נרניש כולנו ונדע כולנו מה זה לא אכפת ליהודי איך יסדרו ענייני ארץ-ישראל. יש אנשים שלא אכפת להם כל מיני דברים שבעולם, לא אכפת להם שנהרגו ששה מיליוני יהודים, וכהנה וכהנה. צריך להרעיש על זה, יש לזעזע שמים וארץ, אם מאדם, שר או מי שאינו שר, התופס איזה מקום בתוכנו, בארצנו ובעניינינו הכלליים, תהיה מציאות של דברי ששויות כאלו — אין מילים אחרות לזה, ל"לא אכפתיות" הזו. לי כן אכפת ולכולנו כן אכפת ולכלל ישראל כן אכפת — ולו לא אכפת! הדברים צריכים להיות ברורים ומפורשים.

לאור זה, ב"ה, כלל ישראל עם חי, חי ומרניש. ומתוכנו, מתוך המקום הקדוש הזה, ממרום קדושת ישראל ואורייתא וקודשא-בריך-הוא, ממרום "יגדיל תורה ויאדיר", מד' האמות האלה, הולך ומתגלה ומתרומם הכרוז הגדול הזה:

אני קורא לעם ישראל קום וחיה!

עם ישראל חי ומרניש ועומד מעל ל"לא אכפתיות" הזו, ולעומת הפראזה הפוליטית הזו נדע שעם ישראל חי וקיים, דויד מלך ישראל חי ומלכות ישראל חיה וקיימת. ובשם אלהינו נדגול ונרומם את דגל הצבא ודגל המלכות ודגל הקדושה, ודגל התורה, ודגל יראת שמים. נעבוד את ד' אלהינו בשמחה וברננה, בקידוש שם שמים בתוכנו ומתוכנו ועל כל המערכה השלמה של סידור המדינה שלנו שחיה וקיימת לאורך ימים טובים.

ד

מכתב לרמטכ"ל מוטה גור

ב"ה, ג' סיון התשל"ה.

ערת השלום והברכה לך יקירי מחמדי ומחמד כל ישראל
רמטכ"לנו הנעלה והדגול רב אלוף מרדכי גור.

את אשר הזהרתי בשעתו את משה דיין הנני מחויב לחזור ולהזכיר. כי על שלטוננו המוחלט
במלוא מרחב ארץ-חיינו ביהודה ושומרון תהיה בהחלט מלחמה בתוכנו.

והנני מחוייבים מן התורה במסירות-נפש ממש נגד כל כפיה מצד מישהו — בהמשך של
בעל-הגזקה או איזה גויים שהם, — על מצות כבושנו את ארצנו ושלטוננו עליה.
הדרכת חז"ל ורבותינו הנאמנים היא על מלחמת עם ישראל עם אומות העולם, ונקווה שלא
תצטרך להגיע אל מלחמת עם ישראל בממשלתו הכושלת.

נאמנך מברכך בלב ונפש ממקור המברך את עמו ישראל באהבה, במלוא חביבות יקרך
ורוממות צפיית ראיית הישועה השלמה,

צבי יהודה הכהן קוק

ה

אל שר הביטחון שהחליף שנה קודם לכן את משה דיין, עם הקמתה של
ממשלת יצחק רבין.

מכתב לשר הביטחון

בס"ד ח"י סיון התשל"ה

יקירי נכבדי שמעון פרס!

את אשר הזהרתי בשעתו את משה דיין, הנני חוזר ומוזכר לך, כי כל הויתורים
הטריטוריאליים, הם דברים בטלים ומבוטלים, לא יקומו ולא יהיו. על יהודה ושומרון תהיה

גם מלחמה פנימית, וכאשר העם כולו יתקומם בזה נגד הממשלה הזאת, כמובן שהנני עם העם כולו ועם תקומת דבר ד' אלקי ישראל ונצחו על עמו ונחלתו, ולא עם הממשלה בקשלונה. הממשלה בשביל העם ולא העם בשביל הממשלה. הנני מלא תקוה ובטחון בנאמנותך היקרה והחשובה, כי תחזיק בכל תוקף ואומץ את העמדה הישראלית, ההגונה והמתאימה לך, לכבודך ולכבוד ישראל.

במלא חביבות היקר
ובצפיית ראיית הישועה השלימה,

צבי יהודה הכהן קוק

”גירוש יהודים זו עבירה”

ראיון עם הגאון הרב אברהם שפירא שליט”א
ראש ישיבת ”מרכז ברב, ולשעבר הרב הראשי לישראל

מאת הרב אהרן טרופ, כ”ט בתשרי ה’תשס”ה

ביום שישי האחרון, ערב שבת קדש ‘בראשית’, נכנסתי לביתו של מרן הרב אברהם שפירא שליט”א, ראש ישיבת מרכז הרב והרב הראשי לשעבר. בזמנו, כאשר עמד על הפרק עניין גירושם של יהודי חברון, יצא הגר”א שפירא יחד עם הגר”ש ישראלי וצ”ל ועם הגר”ש גורן וצ”ל והרב נריה וצ”ל בקריאה לחיילים שלא לבצע את פקודת הגירוש. שמועות עקשניות אומרות שקריאה זו הבהירה לראש הממשלה דאז, יצחק רבין, שבכך הוא חוצה קו אדום, ולכן חזר בו מכוונתו לגרש את יהודי חברון.

כאז כן גם היום, רוב מניינו ובניינו של הציבור הדתי לאומי, ובכללם ציבור גדול מאוד של ראשי ישיבות, רבנים ותלמידיהם, קשוב למוצא פיו ולכל אשר יורה. בניגוד של למעלה מתשעים שנה הרב שפירא ערני ביותר, כוחו במותניו, נותן שיעורים בשיבה ומודע לכל המתרחש בפרטי הפרטים.

כבוד הרב, יש לי תלמידים בצבא הרוצים לדעת, האם מותר להם לגרש יהודים מביתם?

זו עבירה, זה אסור, והם חייבים להודיע למפקדים שאסור, כמו חילול שבת, כמו אכילת נבלות וטריפות. לחלל שבת הם יבצעו?! עבירות לא עושים, וצריכים להודיע.

אז ארץ-ישראל זה כמו שבת?

כן, אותו דבר, וצריכים להודיע זאת מראש. גם המפקדים לא רוצים. הם אומרים זה לא התפקיד שלנו, התפקיד שלנו להגן על המדינה.

יש רבנים שאומרים שהעבירה היא על המדינה ולא על החיילים.

מה?! כל עבירה זו עבירה. מן השמיים לא רוצים. הרב אבינר אומר שזו עבירה על המדינה ולא על החייל (כך פורסם בשמו בניליון ‘מעייני הישועה’, אך בבדיקה מאוחרת אתו הוא ביאר לי שדבריו לא הובנו נכון ולא זו היתה בדיוק כוונתו א.מ.).

אין חילוק כזה. מן השמים לא רוצים. צריך להודיע לרב אבינר שיכול להיות שהוא מכשיל

את הרבים. זו עבירה. מה זו עבירה? מן השמים לא רוצים, או לאף אחד אסור. יש לך קשר איתו (עם הרב אבינר, א.ט.)?

כן.

אז תשאל אותו, מה זה? אם מן השמיים לא רוצים, איך יכול להיות שעושים?

הרב מרשה לי לפרסם את דבריו?

כן, צריך לפרסם!

בכל מקום? גם בעיתון, למשל בעיתון 'שבוע'?

כן, אני לא מסתיר. אנחנו אומרים שבשמים לא רוצים.

אז הרב מרשה לי לצטט אותו בריש גלי שחייבים צריכים לסרב פקודה ולא להסכים לגרש יהודים?

כן, והצבא צריך לדעת זאת, והצבא רוצה לדעת זאת. ועד כמה שאני יודע, גם המפקדים לא רוצים.

הרב חושב שצריך לפרסם זאת עכשיו?

עכשיו, עכשיו! בעצם כבר אתמול!

אז כל חייל פרטי צריך לומר אני לא רוצה?

כן, כל החיילים צריכים להגיד זאת, זה פשוט. החידוש שלנו הוא להודיע קודם, כדי שכל מי שרוצה לעשות זאת (את הנירוש א.ט.) יידע שיהיו לו בעיות ואז לא יעשה את זה.

ואם יגידו לי שאם לא אבצע את הפקודה אשב בכלא?

מה השאלה? כמו כל עבירה, כן! אבל צריך לפרסם את זה. אף פעם לא היה דבר כזה, בגלות תמיד גרשו אותנו. גרשו — גרשו. אך שיהודים יגרשו אותנו — זה עוד לא היה. וגם לסייע אסור.

לסייע לשוטר כשהוא מגרש?

זה דין של מסייע לדבר עבירה. אסור!

לא ידעתי שהרב אומר כך.

מה, לא למדת את זה? צריך לומר את זה?

את הרב לא שומעים, ומצד שני אומרים שהרב אבינר כך אמר.

אולי זה לא נכון, אולי לא כך אמר. על כל פנים, עבירה זו עבירה. גם בזמן הגלות גרשו, אך יהודים לא מסרו ולא גרשו. מכות למפקד אסור לתת, אך גם לא צריך לבצע את העבירה.

והשוטרים?

אם זה נגד המצפון שלו — שוטר צריך להתפטר. אם הוא חושב שאסור ועושה אז הוא גולן, וגולן זה לא פרנסה.

אם ראש הממשלה החליט לגרש יהודים?

הוא לא בעל הבית.

הוא לא בעל הבית ואסור לו?

כן. אך צריך שראש הממשלה יידע זאת קודם.

אז הרב מרשה לי עכשיו ללכת לפרסום?

כן. אני אומר לך — אז תפרסם זאת!

ישנם רבנים שאומרים שאם נגיד לחיילים לסרב לפקודת הגירוש — הצבא יתפרק.

הצבא לא יתפרק.

הם אומרים שכן.

זה עסק של המפקדים, לא שלנו. אנחנו יודעים מותר או אסור, תורה או לא תורה, זה התפקיד שלנו. יכול להיות שחייל חלש ולא רוצה לסבול, אך אמת זו אמת. עם אמת לא משחקים!

(“בשבע”, ל’ בתשרי התשס”ה)

אסור להשתתף בגירוש יהודים

(הסברות בדעת רבנו הרב צבי יהודה)

מכיוון שיש אנשים שאומרים בשם מורנו ורבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, דברים שאין להם שחר ביחס לצורת המאבק לשמירת ארץ-ישראל בדינו, אני רוצה לצטט את דבריו כמו שהם, וכל אדם ישר ייווכח בעצמו מה באמת היתה דעתו של מורנו ורבנו הרב צבי יהודה זצ"ל.

תחילה הערה מקדימה: מורנו ורבנו הרב צבי יהודה היה איש אמת ושפת אמת תיכון לעד. הוא מעולם לא חזר מדבר שאמר בכל נושא שהוא. עמדותיו היו קבועות ומוצקות ללא כל שינוי.

בספר "ארץ הצבי" רוכזו דברי רבנו במערכה על שלמות ארצנו, ואלו דבריו שם בעמ' יט בקריאה "לא תגורו", לאחר מלחמת ששת הימים: "חטא ופשע מסירת קרקעותינו לידי גויים וכו'". "אין שום צד היתר לאיסור תורה זה של מסירת קרקעותינו לגויים ח"ו לצמיתות בהחלט. ולפיכך החיוב על כל אדם מישראל ועל כל גדול בישראל ועל כל איש צבא בישראל למנוע ולעכב את זה בכל אומץ ועוז ומן השמים יסייעונו..."

"ולפיכך כל מה ששיעשה בזה, בניגוד ובקלקול לשלמות תורת ישראל ותוקף ביטחון ישראל, אם מצד שיבושי מדינאים או מצד היסוסי תלמידי-חכמים, הוא בטל ומבוטל מעיקרא ולעולם, בכוחם של כל ישראל, מעתה ועד עולם, ואין לכל זה שום ערך משפטי וממשי, ואי עבדי לא מהני, ד' צ' עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה".

ואלו דבריו בעמוד כג: "בפתחי תשובה המאסף לכל מחנות הפוסקים וכו' קי"ל כרמב"ן, אביהם של ישראל, כי מצוות כיבוש הארץ היא מצווה מן התורה לכל הדורות". "ביחס לכפיה מצד מי שהוא שמעבירנו על חוקי הבורח בעמו ישראל ונחלתו ברוך הוא, הננו מצויים כולנו במסירות נפש ייהרג ואל יעבור ונקדשתי בתוך בני ישראל אפילו על ערקתא דמסאנא וק"ו על מצווה של תורה של יישוב ושיבת ארץ-ישראל השקולה בדברי חז"ל ככל מצוותיה של תורה".

ובעמ' לח כתב לשר הביטחון: "הנני חוזר ומזכיר לך... על יהודה ושומרון תהיה

גם מלחמה פנימית, וכאשר העם כולו יתקומם בזה נגד הממשלה הזו, כמובן שהנני עם העם כולו ועם תקומת דבר ד' אלוקי ישראל וניצחו על עמו ונחלתו. ולא עם הממשלה בכישלונה".

על הדברים האלה הרב חזר מאות פעמים. על האיסור של מסירת קרקע לגויים ועל חובת מסירות נפש על זה. על כן ברורה בהחלט דעת הרב צבי יהודה שלכל יהודי, בין אזרח, בין חייל, בין שהוא שר בממשלה או קצין בצבא, חל איסור גמור להשתתף במעשה של פינוי יהודים מאדמתם על מנת להעביר המקום לנוכרים ועליו להקריב לשם כך הרבה עד מסירות נפש. כל הפלפולים והחילוקים שנאמרים עכשיו להתיר לחייל לעבור באיסורים אלו הם ההפך הגמור מכל מה שחינך אותנו מורנו ורבנו שנים על גבי שנים.

הרב צבי יהודה, אוהב העם והמדינה, שראה במדינה קודש, סבר שקיום פקודה שכזו זה הרס המדינה וסירוב הוא בניין המדינה. ועל זה נאמר: סתירת זקנים בניין ובניין צעירים סתירה.

אל הקצין החייל והשוטר הדתי

אחת מן הדרכים שבהן ניתן לשנות יחסם של בני־אדם אל תפיסות עולם או דברים חדשים הוא להעניק להם שם חדש קליטי יותר ופחות מרתיע. לעיתים שימוש זה הוא חיובי ונעלה. לדוגמא, ישנה הדרכה פסיכולוגית שאנשים שחוו חוויות קשות ינסו לתאר אותן במילים יותר עדינות.

במקום לומר "מסריח" לומר "ריח לא נעים".

במקום לומר "אני משתגע" לומר "אני מאבד את שלוות הנפש".

במקום לומר "רציתי למות מבושה" לומר "חשתי אי־נוחות ומבוכה מסוימת".

במקום לומר "אני עומד להתמוטט" לומר "אני מאד עייף".

לפי הדרכה זו רצוי להימנע משימוש במושגים שגורמים **הצפה רגשית**.

לכן לאנשים מבוגרים שאינם שולטים בצרכיהם משווקים "מוצרי ספיגה" ולא "חיתולים למבוגרים".

באמריקה מכנים "כושי" בשם "אפרו־אמריקני".

אמנם, שימוש במילים "מכובסות" עלול גם להיות שלילי.

רצח זקנים יקרא "המתת חסד".

אישה שהרתה מחוץ לנישואין תקרא "אם חד הורית".

"נישואים פתוחים" יהיה השם לניאוף. משכב זכור יקרא "נישואים חד מיניים".
וכו' וכו'.

שימוש במילים עדינות ומכובדות לדברים שפלים ומכוערים הוא כלי שדרכו מצליחות קבוצות שוליים בחברה הישראלית לגרום למתן לגיטימציה לתופעות מזעזעות.

כך לדוגמא, גירוש יהודים מבתיהם, גזל רכושם והגברת כוחם של אויבי ישראל מכונה בשם "התנתקות". זו מילה שכמעט ולא מעוררת **הצפה רגשית**.

נראה כי המילה "סרבנות" גורמת לאותה הצפה רגשית אצל חלק מהקצינים והחיילים שהשרות בצה"ל ובמשטרה חשוב להם והיא מעוררת בקרבם אסוציאציות

שליליות. וכי מי הם החיילים שמסרבים פקודה בצה"ל? חיילים משכבות סוציו-אקונומיות נמוכות אשר באים מרקע של העדר סמכות וגבולות וכן גם סרבני השמאל אשר נתפשים כאנשי שוליים חסרי סולידאריות חברתית אשר אינם נושאים בעול הביטחוני. הביטוי "סרבנות" הודבק לנו, שומרי תורת ד' ומצוותיו, הנשמעים לקול גדולי ישראל, שלא בטובתנו ובמכוון. השימוש במונח "סרבנות" כלפי הקצינים הדתיים נאמני תורת ישראל עם ישראל וארץ-ישראל גורם לכך שהם מוכללים בעל-כרחם אסוציאטיבית יחד עם אותן קבוצות שוליים שהזכרנו. עד כדי כך, שיש שמנסים להשוות את הסרבנות לשרת ביש"ע כנגד האויב לסרבנות לגרש יהודים הגרים ביש"ע.

וכי לגרש יהודים מביתם זו משימה שצה"ל והמשטרה אמורים לבצע? זו משימה אזרחית שאין לצבא ולמשטרה קשר אליה. לכן פקודה כזו לא היתה אמורה להינתן. מכאן שאי-ציות לפקודה זו אמור להיות לגיטימי ומובן מאליו.

היות שהמילה "לסרב" הינה מילה בעלת קונוטציה שלילית, קשה לחלק מהקצינים הדתיים במשטרה ובצבא, אשר הציות לפקודות הצבא הוא נר לרגלם, להזדהות עם מושג זה והדבר גורם להם בעיה פסיכולוגית שקשה להם להתמודד עמה.

לכן נראה שיש להשתמש במושגים אחרים **שיש להם את אותה משמעות**, זאת כדי להקל את השיח בין הקצין הדתי לפקודיו ולמפקדיו.

להלן הצעות:

- ◇ "את הפקודה הזו אני לא ממלא".
- ◇ "פקודת הגירוש היא מחוץ לגבולות הציות שלי".
- ◇ "יש לי גבולות ציות ברורים בתורת ישראל. ה'התנתקות' אינה כלולה בהם".
- ◇ "אני מקיים את דברד' – ההלכה אוסרת עלי להשתתף בפעולות מעין אלה".
- ◇ במקום "סרבנות" ניתן לומר "אי-ציות" "אי מילוי פקודה".
- ◇ "במסגרת שמירה על ערכי התורה לא אמלא פקודה זו".

אם נצליח להחדיר את המושגים החילופיים למילה "סרבנות" נהפוך את אי הציות

לפקודות הגירוש ללגיטימי. יותר ויותר קציני משטרה וצבא, שוטרים וחיילים, יכבדו את השמיעה לתורה ואת אי־הציות בשל כך לפקודות מזעזעות.

לסיכום: על־מנת להטות את דעת הקהל ואת הלך הרוחות השורר בקרב קציני צה"ל והמשטרה, אפשר להשתמש במונחים שונים אשר יאפשרו יותר הזדהות ולגיטימיות לאי־הציות לפקודת החורבן והגירוש.

אם המילה "סרבנות" מעוררת אסוציאציות שליליות ודווקא שימוש במילים שונות יאפשר לפתח כלפי גישה זו יחס ראוי יותר, ניתן להיעזר בחלופות. כמו כן, שינוי במושגים יקל על השיח בתוך צה"ל ובמשטרה בין קצינים לחיילים ושוטרים.

ח. בן־אשר

איש צוות חינוכי במכינה קדם־צבאית

לאחינו בית ישראל,

לנוכח הדיבורים על עקירת ישובים ומסירת חלקים מלב ארצנו הקדושה לשלטון נכרים. יש לומר דברים אלו:

ארץ-ישראל קדושה, והתורה קדושה, כשם שאם נוטלים אות אחת מהתורה, היא נפגמת, כך אם נוטלים משהו מארץ-ישראל היא נפגמת. מי שתוקע סכין בליבה של ארץ-ישראל תוקע סכין בליבה של האומה. מסירת חלק מארץ-ישראל לשלטון זר זו פגיעה בציפור הנפש של האומה. זו פגיעה בלב השאיפות של עם ישראל. רק בארץ-ישראל כולה יוכל עם ישראל להגשים את משאת נפשו ולמלא את תפקידו המיוחד לו ולעולם כולו.

מסירת חלק מארץ-ישראל לשלטון נוכרים יש בו מחטא המרגלים שבגללו התעכבה כניסת עם ישראל לארץ-ישראל ארבעים שנה. הניסיון שאנו עומדים בו כעת, אם נעמוד בו נתקן את חטא המרגלים הקדום שבגללו גלינו מארצנו ובתיקונו נקרב את הגאולה. מי שיפנה יהודים מבתם אשר בנו בנחלת אבותם יעשה קרע בעם ישראל.

המתנחלים ביש"ע אינם אבר מודולרל בעם ישראל הם אבר שהנשמה תלויה בו, הם הנושאים את הרוח הגדולה של העם. מי שיעשה קרע בין המתנחלים ביש"ע ותומכיהם, לבין חלקים אחרים בעם, קורע את עם ישראל לגזרים.

אנחנו קוראים לכל נאמני ארץ-ישראל ותורה לעמוד במסורות נגד המנסים לעקור אותנו מחבלי מולדת ונגד הכוונה לעקור את ליבה של ארץ-ישראל משלטון ישראל. אני קורא לשר הביטחון, לרמטכ"ל, לאלופי הפיקוד, למפקדי האוגדות ולמחטי"ם לא לתת פקודה בלתי חוקית שקורעת את העם.

נעמוד כחומת פלדה בדברי מורנו ורבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל: "על חומת הפלדה וסלע האיתנים של כולנו בנעריו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו של גופותינו ונפשותינו יתפוצצו ויתגדפו כל קורי העכביש הטיפשיים והדמווניים של גזלני עולם. אל מול עצת מלכו של עולם ועולמים וקורא הדורות האומר לירושלים תושב ולערי יהודה ושומרון יריחו וסיני וגולן תיבננה".

עם ישראל עבר הרבה צרות והתגבר עליהם, גם על הצרה הזאת נתגבר ונמשיך בדרך גאולתנו עד שנגיע בעזרת ד' לגאולה השלמה.

מכתבים לרמטכ"ל ולרב הצבאי הראשי

לכבוד
הרמטכ"ל
רב אלוף משה יעלון
שלום רב,

כרב ומחנך שיש לו תלמידים רבים המשרתים בצה"ל וביניהם קצינים לא מעטים, אני מודאג מאד מהאווירה הקשה הנוצרת בצה"ל עקב תכניות הממשלה לעקירת יישובי חבל עזה וצפון השומרון. תכנית השנויה במחלוקת קשה בקרב הציבור בישראל.
עליך להכיר בעובדה שיש חיילים רבים שמעשה זה של עקירת היישובים הוא בעיניהם כחילול שבת וכאכילת מאכלות אסורים, והצבא מעולם לא חיב חיילים לעבור על מצוות התורה.

אני סבור שהלחץ המופעל על חיילים ומפקדים לעשות מעשים שנוגדים את אמונתם ואסורים על פי התורה לפי דעתם, יגרום לפגיעה במוטיבציה של צבא גדול ששרת עד עכשיו בצבא ברצון ובהתלהבות, וכעת ציבור זה ישנה כיוון וזה רע לצבא ולמדינה.

איני רואה כל הצדקה להדיח קצינים שאינם מוכנים להשתתף במעשה המנוגד לאמונתם, כאשר ביצוע תכנית זו אינה חלק מעצם תפקידו של הצבא. צריך לבודד את העניין הזה מפעילותו העיקרית של הצבא שהיא ללחום באויבי המדינה, ולהגן על תושביה, ולתת לקצינים להמשיך לשרת את העם בצבא במשימתו העיקרית.

אני חושב שנכון לתת הנחיה מפורשת לכל הדרגים בצבא, שכל מי שלפי אמונתו השתתפות בתכנית הממשלה אסורה על-פי ההלכה, ומנוגדת למצפוננו, לא יחויב להשתתף בפעולה זו. הנחיה כזו תשמור על אחדות הצבא ותוציא את המחלוקת הזו משורות הצבא.

אבקש כי תקדיש תשומת לב לדברי אלה.

בתורה ובברכה,

ולמן ברוך מלמד

לכבוד
הרב הראשי לצה"ל
ישראל ויים
שלום רב,

אני שולח לך את העתק מכתבי ששלחתי לרמטכ"ל, ואני פונה אליך כרב הראשי לצה"ל שתקבע בתוקף סמכותך כי השתתפות בתכנית הממשלה לעקירת יהודים בחבל עזה והשומרון, היא לדעת רבים מגדולי הפוסקים אסורה על-פי התורה, ועל כן יש להתחשב באותם חיילים שהולכים אחר הפוסקים הללו, ולא לחייבם לעבור על מצוות התורה אשר הם מחוייבים לה על-פי רבותיהם.

הימנעות שלך מקביעה מינימאלית זו, מעמידה את החיילים במצב בלתי נסבל, כי הרבנות הצבאית אינה מתגייסת להגן על זכותם וחובתם לקיים את מצוות התורה.

בברכה,

ולמן ברוך מלמד

תשובות לשאלות שנשאלו מחיילים ושוטרים ותלמידי מכינות קדם-צבאיות

הרב זלמן ברוך מלמד

1. האם מותר להשתתף בגירוש והחרבת מאחז? או שהאיסור הוא רק על יישוב ותיק?

איסור גמור ומוחלט לכל אדם מישראל לפנות מאחזים יהודיים בארץ-ישראל, וכשם שאדם מחויב לסרב למלא פקודה לחלל שבת, כן עליו לסרב למלא פקודה לפנות מאחז, גם אם ייענש כתוצאה מכך.

ואלה דברי מורי ורבי, הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, בספר "ארץ הצבי", עמוד כג: "ביחס לכפיה, מצד מי שהוא להעבירנו על חוקי הבוחר בעמו ונחלתו ברוך הוא הננו מצווים כולנו במסירות נפש של ייהרג-ובליעבור, "ונקדשתי בתוך בני-ישראל", אפילו על "ערקתא דמסאנא", וקל-וחומר על המצווה של תורה של יישוב וישיבת ארץ-ישראל השקולה בדברי חז"ל ככל מצוותיה של התורה".

תומכי אוסלו שמסרו חלקי ארץ-ישראל לאויבים, ונתנו בידם נשק, והביאו עלינו את הטרור הנורא שבו נהרגו מאות יהודים ונפצעו אלפים, ומהם נפגעו בנשק שמסרו תומכי אוסלו למחבלים, ממשיכים לפגוע בארץ-ישראל ובעם ישראל.

2. האין בסירוב הפקודה פגיעה בקשר ההדוק שלנו למדינה ולצבא?

מי אהב את צה"ל יותר ממורנו ורבנו הרב צבי יהודה זצ"ל? מי אהב את המדינה יותר ממנו? ודוקא מתוך אהבתו לצה"ל ולמדינה יצא מורנו ורבנו בקריאה לצבור "לא תגורו", ואמר "אין שום צד היתר לאיסור תורה זה של מסירת קרקעותינו לגויים ח"ו, לצמיתות בהחלט. ולפיכך החיוב על כל גדול תורה בישראל, על כל איש צבא בישראל, למנוע ולעכב את זה בכל אומץ ועוז ומן השמים יסייעונו". רבנו קבע שיש לעמוד במסירות נפש נגד כפיה לעבור על מצות יישוב ארץ-ישראל ששקולה ככל התורה, ואמר ש"על יהודה ושומרון זה לא ילך בלי מלחמה... על גופותינו ועל אברינו".

3. איך מתוך אהבה לצה"ל מסרבים פקודה?

אני, כתלמידו שזכה ללמוד ממנו ולהיות בקרבתו במשך כעשרים וחמש שנים, יודע בביטחון מלא שאילו הרב צבי יהודה זצ"ל היה נמצא אתנו, היה קורא לסירוב פקודה לכל חייל ושטר ולכל מפקד, וזאת מתוך אהבתו למדינה ולצה"ל, ומתוך הכרה שככל שירבו המסרבים – כן הדבר יחזק את צה"ל ואת המדינה. כי אהבתו לצה"ל נבעה מאהבת ד' ואהבת התורה העם והארץ, כי החובה להישמע לפקודות הצבא נובעת מתוך מצות התורה, וכי חוקי המדינה מקבלים את תוקפם מכח התורה, וכאשר הם מנוגדים לתורה הם בטלים ואין להם ערך ואי עביד לא מהני.

4. האין התנגשות חזיתית כאן בין התורה למדינה?

אצל רבנו התורה והמדינה לא היו ערכים נפרדים המתנגשים זה בזה, אלא ערך אחד והוא התורה, ומכוחה מקבלת המדינה את ערכה הגדול והחשוב. הממשלה אינה המדינה. ממשלה קמה ונופלת ואחריה באה ממשלה אחרת. המדינה קודש אבל הממשלה אינה קודש אלא אם כן נוהגת על פי התורה.

5. אם חיילים רבים יסרבו פקודה הצבא יתפרק, לא צריך להתחשב בזה?

כל חוסנו של צה"ל בנוי על מוטיבציה עמוקה של החיילים הנובעת מהכרה עמוקה בדבר ערכו של עם ישראל וערכה של ארץ ישראל וקדושתה. וככל שהכרה זו עמוקה יותר, כן איכות החיילים גדולה יותר. ועל כן החיילים הדתיים מצטיינים באיכותם בשל אמונתם בקדושת העם והארץ. וגודל אמונה זו הוא שמחייב אותם לסרב להשתתף בעקירת יהודים מנחלתם בארץ ישראל. הצבא לא ייפגע מהסירוב, אפילו אם רוב הצבא מסרב, אלא הצבא יתחזק ויתעצם. מי שאומר שהצבא ייפגע הוא משתמש בטענה דמגוגית שאין בה ממש. כשם שאי אפשר להשתמש בטענה זו לחייב חייל לחלל שבת ולאכול מאכלות אסורות, כן אי אפשר להשתמש בטענה זו לחייב לעבור על מצות ישוב ארץ ישראל.

6. בכל זאת, זהו מדרון חלקלק, המשמעת הצבאית מתמוססת, וגם אם לא הצבא יתפורר, אבל הדמוקרטיה מתפוררת?

הקריאה לסרב פקודה בעקירה – אין קריאה דמוקרטית ממנה. כי אם היא תשמע ורוב הצבא יסרב למלא את הפקודה – הרי זה מוכיח כי העם נגד העקירה וצריך לקבל את דעת העם. וגם אם רק מיעוט יסרב למילוי הפקודה – זו זכותו הדמוקרטית להיות נאמן לאמונתו ואין לחייב אנשים לעבור על אמונתם.

אדרבא, הכפייה למשמעת עיוורת בנושא כה עקרוני היא מסכנת את הצבא וכל בר דעת יכול להבין זאת.

הכפייה למשמעת עיוורת תפגע במוטיבציה של החיילים האיכותיים ביותר לשרת בצבא ולהמשיך בפיקוד.

על כן אני קורא להקשיב לדברי מורנו ורבנו הרב אברהם שפירא שליט"א שהוא ממשיך בזה בדרכו של מרן הרב צבי יהודה זצ"ל, לפעול לגילוי העובדה שרוב העם ורוב הצבא נגד עקירת יהודים מיישוביהם, וזאת על ידי החתמה המונית של התנגדות לתכנית זו וסירוב להשתתף באיסור זה.

אין צריך לומר שאין בדברי שום היתר לפגוע במעשה אקטיבי בחייל, שוטר או איש ציבור. מי שיעשה זאת הוא כמובן יזיק למאבק נגד העקירה.

ובעזרת ד' נמשיך בדרך גאולה עד לגאולתנו השלמה שאנו תפילה שתהיה במהרה בקרוב.

7. עד כמה יש "קדושה" בדמוקרטיה, עד כמה ניתן לדחוק גופי תורה בגללה?

אין כל קדושה בדמוקרטיה. יש קדושה במדינה יהודית בארץ-ישראל שבה מתקיימת מצוות יישוב ארץ-ישראל. אך בדמוקרטיה אין קדושה, ושום מצווה אפילו קלה אינה נדחית מפני הדמוקרטיה. אדרבה כל תוקף ערכה של המדינה הוא מכוח התורה, וכל דבר שמנוגד לתורה פוגם בערכה ובתוקף קיומה.

8. ישנה תחושה שמי שנגד סירוב, יש לו אחריות כלל ישראלית, והוא שוקל שיקולים כלליים, לעומת תומכי הסרבנות שלא הביאו בחשבון את כל השיקולים.

ההפך הוא הנכון. מי שקורא לסירוב פקודת העקירה, מביט במבט ארוך של דורות, ומתוך אחריות כללי-ישראלית לדורות, רואה את הנזק של מילוי פקודה זו, שיש בה הכרזה של ויתור על חלקי ארץ-ישראל, שהיא חילול ה' נורא. הנכונות לויתורים מקעקעת את בסיס הטענות העיקרי שלנו, שאנו שבנו לארצנו ארץ מולדתנו. ועל מולדת לא מוותרים בכל מחיר. מי שמוותר מודה שזו אינה ארצו. מי שמתנגד לסירוב פקודה, רואה רק את ההווה המצומצם הפופוליסטי.

9. איזה מחיר עלינו לשלם — אם בכלל — כדי להשתלב בצבא בתפקידי קצונה?

השירות בצבא הוא מצווה חשובה להגן על עם ישראל וארץ-ישראל. ההשתלבות של דתיים בתפקידי קצונה יכולה לתרום תרומה לחוסנו של הצבא. אבל יש מקום לזה רק אם החיילים הדתיים יוכלו לשמור על הרמה הדתית הגבוהה שלהם, ולא לדרת ממנה. אין לעבור על אף מצווה קלה בשביל להשתלב בצבא. במידה ולא ניתן לקיים התנאי האמור, עדיף לתרום למדינה באופנים אחרים, וישנם רבים כאלה, ולא פחות חשובים.

10. האם הצבא אינו אחד המקומות החשובים שבהם דווקא צריך לשאוף להשתלב?

אכן הצבא מקום חשוב, אבל לא אידיאלי. צבא זה כוחנות, וכאשר יש הכרח הוא מצווה גדולה, אבל לא אידיאלי. המטרה שלנו "לא בחייל ולא בכוח כי אם ברוחי". להיות אור לגויים, להשפיע עליהם, ולא בכוח להכריח אותם לקבל את דעתנו. אכן בגלל ההכרח להגן על המדינה על העם ועל הארץ, מצווה גדולה לשרת בצבא. אבל להשתלב אין פירושו להתבטל ולאבד את המעלה הרוחנית, להשתלב פירושו לשמור על העצמאות והעצמיית הרוחנית ולתרום בכך את המעלה המיוחדת של בני תורה לצבא.

11. מהן גבולות ההשתלבות והשותפות שלנו במפעל בניין הארץ?

איני מסכים לניסוח של השאלה. אנחנו איננו גוף נפרד שדן איך להשתלב במדינה. המדינה אינה שייכת לאחרים. המדינה היא שלנו כמו של כל חלק אחר בציבור, ואנחנו משולבים בה ושותפים בה, ופועלים יחד עם כל חלקי הציבור. המיוחד אצלנו שאנו נותנים למדינה את ערכה האמיתי, את הנשמה, את הזהות, את התוכן הרוחני שלה, שבלעדי זה אין למדינה זכות קיום.

12. מה תהיה ההשלכה של פרישת עשרות קצינים בכירים דתיים אם בכלל תהיה כזו?

אם יודחו עשרות קצינים דתיים בגלל הסירוב, כולל קצינים בכירים, זה אומר שהצבא יכול להסתדר בלעדיהם ואינו מוכן לקבל אותנו ואת עקרונותינו. אנחנו נלך לשרת את העם במקום שרוצים אותנו, שם גם נוכל לשרת את העם בצורה היותר טובה. אפשר לתרום בהרבה תחומים למדינה במסחר, בכלכלה, בתקשורת... הגיעה השעה לזקוף קומה, ובעיקר על הנוער שלנו לפתח ביטחון עצמי, כבוד עצמי וגאווה אמונית. אנחנו אוהבים מאוד את המדינה ואת העם שלנו ואנחנו שואפים לתרום ולהיות שותפים בכל תחומי העשייה, אבל שותפים שווים ולא נחותים. ובכל מקום שנוכל להיות שותפים שווים שם נלך ונתרום. קיום התורה הוא שמקיים את כלל ישראל ואחדותו, והפרת דבר ה', חלילה, פוגעת בכלל ישראל ובאחדותו.

לכידות ואחדות סביב הסרבנות, תיצור מומנט בקרב הציבור הכללי.

אם הציבור שלנו יתאחד סביב העיקרון שאין משתתפים בעקירת יישובים, וכל החיילים והקצינים הדתיים, יעמדו כחומת פלדה ולא ישתתפו בעבירה חמורה זו, מעמדם בצבא לא יפגע. אך אם לא תהיה לכידות, אזי זה יפגע בכל החיילים הנאמנים לתורה, בין אם מסרבים ובין שאינם מסרבים. כולם יחשבו כאנשים שנאמנותם לצבא מוטלת בספק. יאמרו: היום הוא אומנם לא סירב, אך מי יודע מה יהיה מחר... אך אם נהיה מאוחדים כולנו בסירבנו, אז יבינו כמה עמוק

הקשר שלנו לארץ־ישראל, ושאי אפשר לבקש מאיתנו לעשות מעשה כה מנוגד לאמונתנו.

13. האם קצינים דתיים ברמה דתית נמוכה, שמגיעים לעמדות מפתח, עלולים להזיק יותר מאשר להועיל, אם יפעלו בניגוד לערכי התורה?

קצינים דתיים ברמה דתית נמוכה, שמגיעים לעמדות מפתח, אמנם מצד אחד הם מועילים בעצם העובדה שהם ממשיכים להיות שייכים לציבור שומרי התורה, וכלפי החילונים יש בזה ערך מסוים. אך מאידך גיסא, לפעמים מחוסר ביטחון ומהשקפה חסרת עמוד שדרה הם חושבים שצריכים להראות נאמנות לצבא על חשבון שמירת מצוות, וזה גורם זילות לתורה. גם ההתחשבות שלהם ברצון החיילים לשמור מצוות בשלמות, פחותה מההתחשבות של קצינים חילוניים, ומה שאני אומר אינו השערה אלא בדוק עפ"י הניסיון. כמובן זה גם תלוי באופי, ולא רק ברמה הדתית, ולא התכוונתי לעשות הכללה אלא לציין תופעה מצויה.

14. גם אם חושבים שצריך לסרב פקודה, מדוע אין הנחייה פרטית נקודתית על כך, ובכך לא להפוך את סירוב הפקודה לדגל מתנוסס?

קריאה המונית לסירוב פקודה, היא קריאה לקיים את דבר ה' ולא לעבור על התורה. אין כאן איסור פרטי. זהו איסור חמור ביותר, ומצווה למנוע מלעבור על איסור כה חמור. ככל שירבו המסרבים לקיים הפקודה, כך יתמעט חילול ה' הנורא שבפקודה.

15. מדוע רבנים צריכים להתערב בהנחיות שיוצאות מהדרג המדיני בטחוני?

רבנים מחויבים להתערב בכל שאלה שנוגעת לדרכו של עם ישראל עפ"י התורה. התורה מדריכה אותנו בשאלות פרטיות וכלליות כאחד, וכאן יש מצוות התורה לכבוש וליישב את ארץ־ישראל, ולא לתת חלילה חלקים ממנו לנכרים.

16. מדוע סירוב פקודה איננו קריסת כל הבניין האמוני עליו גדלנו עפ"י תורת הרב זצ"ל?

אדרבא, ההפך הוא הנכון, מילוי הפקודה לעקור יישובים זה קריסת כל הבניין האמוני עליו גדלנו עפ"י תורת הרב. כל מעמדה וערכה של המדינה נובעת מתוך התורה, על כן מתוך התורה אנו יודעים שהמדינה נפגעת מפגיעה בארץ-ישראל, ועלינו למנוע כל חולשה בשלמות ארץ-ישראל. הקשר למדינה אינו נבנה על-ידי משמעת חיצונית להחלטות הממשלה שהינם מתחלפות ומשתנות, אלא על-ידי קישור עמוק לעם ישראל ולארץ-ישראל. קשר לצד הסגולי הנשמת. ואם יש מעשים חיצוניים שנוגדים את הסגולה, הם המפוררים את האומה, ומי שמתנגד להם שומר על אחדותה באמת.

17. מה משמעות נאמנות ל"כלל ישראל" בתקופתנו? האם נאמנות ל"כלל ישראל" לדורותיו יכול לבוא אף במחיר של הליכה נגד עם ישראל החי בדורנו?

מי מייצג את עם ישראל החי וקיים בדורנו. הסקרים המשתנים מיום ליום? ראש הממשלה ששינה את דעתו בניגוד לציבור המצביעים? כל אחד מדבר בשם עם ישראל וטוען שהרוב איתו, ולמה רק לנו אסור לטעון כך, כשאנחנו באמת מייצגים את העם החי כעת ותמיד. ואם יהיה משאל עם, הדבר יוכח איזה ציבור גדול תומך בדעותינו.

18. האם אין סכנה להמשך נאמנות הציבור שלנו למדינת ישראל כאשר תצא קריאה המונית לסירוב פקודה?

כבר אמרנו שדווקא מתוך הנאמנות לתורה המכוונת אותנו לנאמנות למדינה, יוצאת הקריאה לסירוב, כי החלטת הממשלה היא פוגעת במדינה, ואנו נאמנים למדינה ולא להחלטה שגויה של הממשלה. השואל מערבב כל הזמן את היחס להחלטות הממשלה והיחס למדינה. צריך לדעת שאין זה אותו הדבר.

19. במדינה דמוקרטית הרוב מחליט, מדוע יש רשות לחייל לסרב לפקודה?

במדינה שדוגלת בחופש דעות, בחופש הפרט, בגישה ליברלית, לא ייתכן שיהיה חוק שכופה על האזרח לעשות דבר שמנוגד לאמונתו. ובצבא של מדינה ליברלית לא ייתכן שתינתן פקודה שמחייבת חייל או שוטר לפעול בניגוד גמור ליסודי אמונתו. הדרשה לציות לחוק ולפקודה כאשר היא פוגעת באמונתו של הפקוד היא בלתי מוסרית.

20. אבל מתן רשות ליחיד לסרב לפקודה שנוגדת את ערכיו מסכנת את המסגרת העבאית!

אכן יש בזה סכנה מסוימת, אך מאידך חובת הציות העיוור היא פגיעה יותר מסוכנת באושויות החברה החופשית, ועל כן הזכות לסרב גוברת על החובה לציות.

על כן אין לחייב חייל דרוזי לפעול בניגוד לאמונתו, ואין לחייב אזרח מוסלמי לשרת בצבא ולהילחם למען המדינה נגד אחיו, בני עמו. ואין לחייב חייל דתי לעבור על המצוות (כאשר אין בזה פיקוח נפש). ועל כן, חייל או שוטר שמאמין בכל לב שאסור באיסור תורה גמור למסור חלק כל שהוא מארץ־ישראל לנכרים, שהוא איסור לא פחות חמור מכל איסור תורה, אין לחייבו להשתתף בפינוי יהודים מבתיהם ביישובים בהם הם גרים ח"ו.

21. האם אין סכנה לפגיעה באחדות העם?

אמנם הלכידות של הצבא חשובה מאוד, וגדול השלום, שאפילו ישראל עובדי עבודה זרה, אם שלום ביניהם נוצחים במלחמה, ואם יש פירוד ביניהם, אפילו אם הם צדיקים אינם נוצחים. אך למען השלום לא התירו לעבוד עבודה זרה ח"ו, אלא חייבו לחיות בשלום עם בעלי דעות מקולקלות, אבל לא לעשות כמעשיהם.

22. איך אשכנע חייל או שוטר שעליו לסרב לפקודה שהוא מקבל?

הוויכוח על הזכות לסרב לפקודה מסיבות אידיאולוגיות נקשר בוויכוח האידיאולוגי עצמו. השמאל מבין את הסרבנים המסרבים לשרת ביש"ע. השמאל מבין את

המסרבים לפגוע במחבלים אם גם יפגעו בני משפחותיהם, אך אינו מבין בשום אופן את הסרבנות להשתתף בהורדת מאחזים. לעומת זאת, הימין מבין מאוד את הסרבנות לפנות מאחזים, ואינו מבין כלל את הסרבנות לשרת ביש"ע, או לפגוע במחבלים אף שיפגעו בני משפחותיהם.

על כן להבהרת הדיון עלינו להבחין בין שני הנושאים. הדיון על סרבנות מסיבות אידיאולוגיות לחוד, והדיון על האידיאולוגיות עצמן לחוד.

ובדיון הראשון דעתי ברורה: כשהפקודה נוגדת לערכים יסודיים שורשיים שהם בסיס כל אמונתו והשקפתו של מקבל הפקודה, זכותו לסרב ועל הממשלה להימנע מלחייבו לפעול בניגוד לאמונתו. אני מדגיש שלא כל דקות מוסרית וערכית מצדיקה סירוב, אלא רק הפגיעה ביסודות הערכיים.

אמנם עלינו לחנך להכיר בערך הגדול של הלכידות החברתית והלכידות בצבא, אך כוחה של חברה הוא בתוכן הרוחני שהיא נושאת, וכוחו של הצבא כשהוא חדר מוטיבציה ויודע למען מה הוא נלחם, ולא במשמעת עיוורת. המסגרת החיצונית, המשמעת, יש לה חשיבות משנית.

23. אם הימין יסרב לפנות מאחזים והשמאל יסרב לבצע פעילות צבאית מנוגדת לדעתו, אי אפשר יהיה לקיים צבא בעזרה כזו. הלא כן?

אכן, יש כאן סכנה, ולכן על הממשלה להיזהר שלא להחליט לעשות מעשים שאין בהם הסכמה מרבית, כי בזה היא עלולה לקרוע את העם. ואם היא עושה זאת, היא נושאת באחריות לכל התוצאות. אבל אין לדרוש ואין לצפות שאדם יעשה מעשים בניגוד לאמונתו.

24. האם אין אנחנו לוקחים על עצמנו אחריות שתהיה מלחמת אחים?

מו"ר הרב צבי יהודה זצ"ל אמר שעל יהודה ושומרון תהיה מלחמה אם ינסו למסור חלקים מיש"ע לנכרים. אני סבור שדבריו היו בבחינת חכם הרואה את הנולד ומזהיר מפניו. הוא ידע שאנשים ילחמו על בתיהם ועל אמונתם, והוא הזהיר את הממשלה מפני מלחמת אחים. הוא לא הזהיר את המתיישבים, אלא את הממשלה.

עד כמה שאני מכיר את הציבור, איני רואה הרבה חיילים או שוטרים שיוכלו לעמוד מול המשפחות – הורים, ילדים ונשים ולהוציא אותם מבתיהם בהם הם גרים, כאשר אותן משפחות לא עשו כל דבר רע. מי האכזר שירים יד על אשה וילדים סתם מפני שקיבל פקודה. ובעיקר כאשר הוא אינו מבין איך יעזור הגירוש הזה לביטחון המדינה, ורחב הציבור סבור שהמעשה הזה מוטעה ורק מזיק.

אני סבור שחיילים רבים מאוד ושוטרים רבים מאוד וגם קצינים רבים יסרבו למלא פקודה לא מובנת ולפי דעתם לא מוסרית ולא אנושית לפנות יישובים. וזה יביא לשבר בצבא ובעם, וכל האחריות לכך תיפול על הממשלה.

25. שמעתי רב שאמר שמצוות כיבוש הארץ מוטלת על הציבור, ואם הממשלה החליטה למסור איזה חלק מארץ-ישראל לנכרים, שוב אין איסור על היחיד להשתתף במסירה.

זו טעות, כי כמו שכאשר הממשלה מחליטה לכבוש חלק מארץ-ישראל, כל מי שמשתתף בכיבוש מקיים מצווה, כך הדבר כאשר הממשלה מחליטה לעבור על מצוות יישוב הארץ: כל מי שמשתתף בדבר עובר באיסור תורה.

וכך קבע מו"ר הרב צבי יהודה זצ"ל: "אין שום צד היתר, לאיסור תורה זה של מסירת קרקעותינו לגויים, ח"ו, לצמיתות ובהחלט, לפיכך החיוב מוטל על כל גדול תורה בישראל, ועל כל איש צבא בישראל, למנוע ולעכב את זה בכל אומץ ועוז, ומין השמים יסייעונו." (עיין ארץ הצבי עמוד י"ט).

ושם בעמוד כ"ו כתב: "זו מצות עשה דאורייתא – ייהרג ואל יעבור – ושום חשבונות וסבוכים פוליטיים, שום סידורי ממשלה ושום בטווי שרים שלנו לא ישנו ולא יועילו בזה".

ובעמוד מ"ו שם חזר וכתב שצריך לעמוד במסירות נפש נגד מסירת מה שהוא של ארץ חיינו לנוכרים כמו בכל כפיה איזו שהיא, אם מצד נוכרים או מצד יהודים, המחייבת מסירות נפש (עיין שם).

כלומר, דעתו הברורה של מו"ר הרב צבי יהודה שגם אם הממשלה מחליטה למסור חלקים מארץ-ישראל לנוכרים, אין להחלטה זו שום תוקף, ואיסור

גמור בעינו עומד, וחייב אדם למסור את נפשו ולא להשתתף ח"ו במעשה המסירה. קשה להאמין שיש מי מתלמידי מו"ר הרב צבי יהודה זצ"ל שיחלוק על רבו.

26. אם השיקול שקצינים דתיים לא יסרבו על-מנת שלא תפגע הנציגות הדתית ברמות הפיקוד השונות — אינו חשוב?

גם שיקול זה אינו מוסכם, והוא נראה מוטעה בעיני הרוב הרואה את הגירוש כמעשה חמור בלתי מוסרי של עקירת יהודים מבתיהם בארץ-ישראל. מוטב להיות מפוטר ולא להיות מושחת ובלתי מוסרי ועובר על מצוות התורה.

קצין דתי שערכיו הם דתיים, שמוכן לפגוע בערכיו בשביל להמשיך את הקצונה אפילו כביכול לשם שמים, מוטב שלא יהיה קצין בצבא.

הדבר דומה למצוות קידוש ד' שמחויב אדם למסור את הנפש ולא לחלל את שם ד'. ולא יכול לומר הפעם אעבור על האיסור בגלל האונס. וזאת אעשה כדי שאחר כך כל חיי אמסור להרבצת תורה וקיום מצוות, כי המניעה מלעבור איסור שקולה יותר מכל המצוות שיעשה כל חייו.

27. מרא דארעא או מרא דאתרא. אני לומד בישיבת הסדר. ראשי הישיבה אמרו לא לסרב פקודה. בחודשים הקרובים אני עומד להתגייס והנושא הזה יהיה נוגע לי אם חס וחלילה תוכנית התנתקות תצא לפועל... האם עלי לשמוע לראש הישיבה שלי שהוא המרא דאתרא או לשמוע לרב אברהם שפירא שהרי הוא הרב הראשי...

לדעתי יש לשמוע להרב הגאון ר' אברהם שפירא שליט"א. אני גם מניח שהרוב הגדול של ראשי הישיבות יגיע בהמשך הזמן למסקנה זו שאין למלא פקודה הנוגדת כל כך את האמונה ואת המצפון.

28. מה דעת הרב בקשר לפרסומים האחרונים של גדולי רבותינו שיש לסרב פקודה באם תינתן הוראה לגרש יהודים מבתיהם? האם חייל צריך לסרב פקודה בכל פעם שהשירות הצבאי מתנגד לערכיו הדתיים?

אנחנו משרתים בצבא גם במקומות שדעתנו אינה נוחה מכך, כגון לשמור על מטיילים שבאים בשבת לשמורות טבע. כמו כן אנו משרתים בתנאים בלתי מתאימים לשומרי מצוות כאשר יש בעיות בכשרות ובצניעות. אך כאן מדובר בדבר שונה לחלוטין, כאן מדובר באיסור מוחלט. לא בהידור מצוה אלא במעשה שנוגד את יסוד אמונתנו ולא בכדי אמר מו"ר צריך למסור את הנפש ולא לעבור עליו.

אני סבור שסירוב לפנות ישוב לא יפגע בצבא אלא יחזק את הצבא כי הסירוב הוא למען המטרות האמיתיות של הצבא ואלו שסרבו הם בעלי המוטיבציה הגבוהה ביותר המשרתים בצבא.

29. מדינתנו מבוססת על עקרון הדמוקרטיה שבעצם אומר שאנו מתאגדים ביחד לקבוצה אחת ומסכימים לקבל את החלטות הממשלה כיון שרק עלי-ידי כך אפשר לקיים מדינה שהיא הכלי הטוב ביותר לבניית הארץ. כשקמות קבוצות שאינן רוצות לקבל את החוק כגון סירוב לשרת בשטחים או להתנגד לפינוי ישובים הן גודעות את הענף שאנו יושבים עליו. האם אנו לא פותחים פתח למצב שאף מה שישנו בידנו לא יישאר? שהרי כך יציבות המדינה תתערער ותיווצר ח"ו סכנה לכלל ישראל.

העיקרון המרכזי של הדמוקרטיה הוא שאין כפיה על היחיד לעשות בניגוד למצפון וזכותו שכל יחיד וכל קבוצה להיאבק על דעותיה ולנסות בכל הדרכים הדמוקרטיות להשפיע על הממשלה. זה מה שעושים אנשי ארץ-ישראל השלמה. באמריקה יש קבוצות שנאבקות על דעותיהם המנוגדות לממשלה בדרכים חריפות פי כמה ואין זה פוגע בדמוקרטיה אלא מחזק אותה. אני מניח שאתה מסכים שאם הממשלה תחליט שחיילים חייבים לציית לפקודות גם אם הם מנוגדות לתורה כגון חילול שבת או מאכלות אסורות או איסורי צניעות אין לציית לפקודות האלה. אם כן מה ההיתר לעבור על איסור כה חמור של מסירת

ארץ־ישראל לנוכחים אויבי ישראל? כל מעשה שפוגע באחזתנו בארץ־ישראל הוא איסור נורא שאין לעשותו.

30. באיזה אופן עלינו להתנגד לגירוש? האם בעת פינוי מאחזים מותר לתושבים להתנגד באופן אקטיבי או פסיבי? האם מותר לחיילים לסרב פקודה לכך או שעליהם לסרב לפקודת ד'?

אסור לפגוע בחיילים ובשוטרים ואין לנהוג באלימות כלל. מותר להתנגד באופן פסיבי, כגון להיאחז במקום בחזקה, אך ללא כל אלימות. יש איסור גמור להחליש את אחזתנו בארץ־ישראל וכל פינוי מאחז יש בו משום ביטול מצוות ישיבת ארץ־ישראל ועוד איסורים וכיון שאסור לחייל, שוטר או כל אדם אחר להשתתף במעשה איסור, עליהם להימנע מכך.

31. בהיותי חייל כאשר אסרב לפנות מאחז, הרי ברור הוא שיוטלו עליי סנקציות מטעם הצבא, ובמקרה הטוב מפקדיי יעבירו אותי לתפקיד אחר. אם כל החיילים אשר מאמינים בשלמות ארץ־ישראל יסרבו לפנות מאחזים, הרי שבסופו של דבר לא יישארו חיילים מאמינים בתפקידים קרביים והיישובים ביהודה ושומרון יישארו בשמירת אלו שכן הסכימו לפנות. האם כך צריך להיות?

כבר עניתי בתשובה קודמת שאם ניתנה פקודה לעבור על מצוות התורה אין כל היתר לעשות זאת גם אם הדבר יגרור עונש.

אכן, מי שנמצא בתפקיד פיקודי וסבור שהמשך השיחות שלו תורם לצבא צריך למצוא את הדרך איך לא לעבור על דברי תורה מבלי להתעמת עם מפקדיו. מכל מקום, שום דבר לא מתיר לעבור על דברי תורה אלא פיקוח־נפש בלבד ומצוות יישוב ארץ־ישראל היא מצווה מרכזית ששקולה כנגד כל המצוות וגם עליה אסור לעבור.

32. מתארגנת עצומה עם רשימות חיילים שיסרבו לפקודה וכן רבים יוצאים בהצהרות רמות שיסרבו. האם נכון לנוסף בדגל זה? האם ראוי להצטרף לעצומה הנ"ל?

מורנו ורבנו הגאון הרב שפירא שליט"א ראש ישיבת מרכז הרב קבע שיש להודיע מראש לרשויות הצבא ולממשלה שפקודה זו מנוגדת לתורה ויש לסרב להישמע לה. וזאת על מנת שידעו עד כמה מעשה העקירה חמור בעינינו וימנעו מלעשותו בכח הזרוע. אם כן יש חשיבות להצטרף לעצומה. אם העצומה תקיף רבים מאד מחיילי צה"ל כך שצה"ל והממשלה יבינו שהעקירה הנוראה מנוגדת לדעתנו של ציבור רחב מאד, אין לך הליך דמוקרטי יותר נכון מזה.

33. צבא לא אמור להתנהל באופן דמוקרטי. מוכרח שתהיה בו משמעת?

אחד הדברים היפים במשטר דמוקרטי הוא שאין המשטר כופה על היחיד לעשות מעשה המנוגד לאמונתו. התופעה של סרבנות היא תופעה בריאה מאד מבחינת המשטר הדמוקרטי השואף לתת חופש אישי מרבי לכל אדם ולכל קבוצה.

אמנם יש כמה דברים בסיסיים שבהם אין חופש ליחיד, ואחד מהם הוא השרות הצבאי. אך בתוך הצבא השאיפה צריכה להיות לתת ליחיד את החופש לחיות על פי אמונתו.

על כן אני רואה את תופעת הסרבנות כתהליך דמוקרטי בריא. איני יחיד בזה. יש להשקפה זו תמיכה מוצקה בין אישי המשפט והפרקליטות הבכירים ביותר.

את ה"עליהם" התקשורתי נגד הסרבנות בנושא עקירת הישובים יש לראות כתכסיס פוליטי שמגמתו להכתיב לציבור דרך בניגוד לרצונו.

אני תמה מאד מה ראו רבנים אחדים לחשוש מקריאה לסרבנות בשם הטענה כאילו הסרבנות היא סכנה קיומית לצבא. אין זו דעת המומחים. זו טענה דמגוגית שאין לה על מה שתסמוך. לבוא ולומר שהסרבנות בנושא המיוחד העומד על הפרק, נושא העקירה של הישובים, יהרוס את צה"ל – זו שטות.

34. סרבנות מימין לא תעודד סרבנות משמאל?

אמנם סרבנות גורפת בכל נושא יש בה סכנה. אבל סרבנות בנושא מוגדר שאינו מתפקידו העיקרי של הצבא – אינה יכולה לפגוע בצבא. גם אם כתוצאה מהסרבנות לפקודת העקירה תבוא סרבנות נגדית לשרת ביש"ע, אין בזה סכנה לצבא. אין מקום לכפות על חייל לעשות דבר בניגוד למצפונו ולאמונתו.

הכפייה אינה מחזקת את צה"ל אלא מחלישה אותו. ההחלטה של הצבא לשחרר מהצבא את הקצינים המסרבים לפקודת העקירה תזיק לצבא ולא תועיל.

35. האם אין אנו הורסים במו ידינו מפעל גדול שהקמנו?

אני מבין את הקושי של ראשי המכינות החוששים שהקריאה לסרבנות תפגע במכינות ובהשתלבות חיילי המכינות בפקוד הצבא. אך על זה דיבר מורנו ורבנו הרב צבי יהודה זצ"ל, שעל שלמות ארץ-ישראל צריך למסור את הנפש ולא לעבור על איסור תורה של מסירת חלקי ארץ-ישראל לנכרים, ומסירות נפש משמעותה ויתור על כל המפעלים הרוחניים שאדם יכול היה לעשות במשך החיים אילו לא מסר את נפשו. עליו למסור את נפשו ולא לעבור על רצון ד'.

36. האם אין עצם האיום לסרב פקודה כבר מזיק בלכידות של הצבא?

האיום שסרבנות לפקודה לעקירת ישובים תפרק את הצבא הוא רברבנות בעלמא. אין אנו רבים כל-כך שיהא בידנו לפרק את הצבא. זו גאווה, וגאווה תמיד מחוברת עם רגשי נחיתות, אשר גורמים לפחד לעמוד על הזכויות המינימאליות שלנו, וכך נולדת הטענה שיש לנו כביכול כח לפרק את הצבא ושעלינו עלינו לבטל את דעתנו ולהיות חסרי עקרונות וחסרי עמוד שדרה. אם בכח הסרבנות יש כדי לפרק את הצבא, יש בכוחה גם למנוע את עקירת היישובים טרם שיפרקו את הצבא.

37. האם אין אנו סוגרים את הדלת בפני טובי בנינו להתקדם בדרגות הפיקוד השונות? הרי כך חינוכו אותנו לתרום למדינה?

גם הדאגה שמא הנוער שלנו לא יוכל לטפס בדרגות הצבא ולא יוכל להשפיע ובגלל זה להתיר איסור בבחינת 'עת לעשות לד' איננה צודקת. גם מבחינה מעשית הנוער שלנו יכול לתרום למדינה בדרכים רבות בשוק החופשי ובזאת להשפיע על דמותה של המדינה כי בעל המאה הוא בעל הדעה. ואם ילכו בני הנוער הדתי לכיוון הכלכלי לשם שמים – תרומתם לדמות המדינה תהיה לא פחות גדולה מהתרומה בצבא. אין אנו צריכים להידחף למקומות שלא מקבלים אותנו כמו שאנחנו. אם ראשי הצבא אינם מעוניינים בהתקדמות של הקצינים הדתיים והם מעוניינים רק להשתמש בהם כקצינים זוטרים – אין אנו חייבים להתאמץ לתרום דוקא בתחום הצבאי.

38. הסירוב נובע מרוממות הדמוקרטיה או ממצות התורה?

אכן הקריאה לסירוב פקודה לעקירת הישובים בחבל קטיף אינה נובעת רק מהזכות הדמוקרטית לסרב לעשות דבר המנוגד לאמונתנו. אלא הקריאה לסירוב פקודה היא מחויבת מצד התורה. פקודת העקירה מנוגדת לתורה ואסורה בתכלית האיסור, ועל פי התורה כל החלטת ממשלה המנוגדת לתורה אין לה משמעות וערך הלכתי וכאילו לא נעשתה והיא בטלה ומבוטלת, "אי עביד לא מהני". כך קבע מורנו ורבנו הרב צבי יהודה זצ"ל. וכמו שאסור לחלל שבת ולאכול מאכלות אסורות כן אסור לעקור ישובים. הפלפול שכאילו המצוה ליישב את ארץ ישראל היא מצוה על הציבור ואם הממשלה אינה רוצה אין מצוה על היחיד, זהו פלפול שגוי מעיקרא. ההלכה אוסרת גם על הפרט למכור ביתו לנכרי, וגם הכלל אינו יכול להחליט למסור חלקים מארץ ישראל ולהפקיע עצמו מחיוב התורה.

את ההלכה הזו מורנו ורבנו הרב צבי יהודה שאין לממשלה כח להחליט על ויתורים, ואם תעשה זאת אין לזה משמעות הלכתית ומעשית. ואחריו קבעו כך הגאון הרב אברהם שפירא שליט"א ותלמידיו הגדולים, ואין תלמיד חכם בעל שיעור קומה מתלמידי "מרכז הרב" שדעתו שונה. "צדק צדק תרדוף" – הלך אחר בין דין יפה". יש להעדיף פסק הרב הגדול לעומת הקטן ממנו בהרבה. עצם

הפרסום, של דעה מנוגדת להגאון הרב אברהם שפירא שליט"א ושאר הרבנים, מעורר תמיהה.

כאמור הקריאה לסירוב פקודה אינה תכסיס פוליטי כדי לעכב ולמנוע את גזירת העקירה. אלא זו קריאה להיות נאמן לתורה וגם אם ח"ו לא נצליח למנוע את העקירה, יש להשתדל שירבו המסרבים לעבור על איסור תורה כה חמור.

39. אם הקרע מהסירוב לא יהיה בצבא, מה ימנע אותו מלקרוע את העם? ומה על אחדות האומה?

יש כאלה שחוששים שסירוב של חיילים דתיים רבים יביא לקרע בינינו לבין שאר חלקי הציבור. לא הסירוב יביא לקרע. הוא רק יגלה את עומק הפער בין חלקי הציבור וטוב שהדבר יתגלה ולא יטושטש, כי רק בהכרה של הבעיה אפשר להגיע לפתרונה. הניסיון לעקור ישובים יהודיים הוא שעושה את הקרע והפתרון אינו בזה שאנו נשמור את הכאב בתוכנו ונסתיר את דעתנו, אלא בזה שנבהיר בקול רם את דעתנו בטבעיות ובחופשיות וכך נשב לברר בין חלקי הציבור את הדרך איך להתמודד עם הפער הגדול הקיים בינינו.

אין צורך להדגיש את החשיבות שאנו רואים באחדות בעם ישראל. אין צורך להסביר כמה אהבת כל עם ישראל טובעה בנו. דוקא מתוך אהבה זו "את אשר יאהב יוכיח". עלינו לעמוד ולבטא במלוא הבהירות את החומרה של המחשבה לעקור ישובים בארץ ישראל ואת האיסור החמור שיש בדבר ואת הנזק הנורא שיכול להיות ממחשבת פיגול זו. ד' ישמרנו מצרה זו וממנה ניוושע.

40. לאיזו מלחמה התכוון הרב כשאמר — "על יהודה ושומרון תהיה מלחמה"?

כאשר הרב נשאל האם הוא מתכוון למלחמת אחים, הוא אמר שאינו נכנס לטרמינולוגיה, אבל על יהודה ושומרון תהיה מלחמה. לאיזו מלחמה התכוון? הרב דיבר במישור העקרוני הרעיוני האידיאלי. וכאשר הוא נשאל האם כשאמר שתהיה מלחמה התכוון למלחמת אחים, הוא לא רצה לתת פרוש לדבריו. אולם לענ"ד, מתוך הכרת דרכו הכללית של הרב, נראה לי שהוא לא התכוון לומר

שעל יהודה ושומרון תהיה ממש מלחמה בתוכנו שיש בה שפיכות דמים ח"ו, וכאשר הוא אמר שעל יהודה ושומרון צריך למסור את הנפש והדין הוא ייהרג ואל יעבור, אין הכוונה לשפוך דם. אבל הוא כן התכוון שאסור בשום פנים ואופן לסייע לנסיגה ולטול בה חלק. וכל פקודה להיסוג או לפנות ישובים היא פקודה בלתי חוקית בעליל, בהיותה מנוגדת לתורה, למוסר ולצדק ואסור לקיים אותה. וצריך להיאבק בכל הדרכים הציבוריות עד להכרזת מרי אזרחי לא אלים. את כל זה נראה לע"ד, שאפשר כן להסיק למעשה, מעקרונותיו של רבנו.

41. דרך זו מהווה סכנה לקיומו של צה"ל, סכנה לקיומו של המשטר התקין בישראל שהוא בבת עינינו?

לא כן, יש להבחין הבחנה ברורה בין פקודה להגן על ישראל ועל ארץ-ישראל, ובין פקודה הפוכה להפקיר את ארץ-ישראל ואת הישובים. וכל אחד מבין את ההבדל. על פקודה בלתי חוקית בעליל לא רק שרשאים לעבור, אלא חייבים לעבור. סירוב פקודה, כאשר זו מנוגדת לתורה, לערכים, למצפון וליושר, שומר שהצבא לא יסתאב, ולא ייהפך למסגרת בעלת משמעת עיוורת, חסרת תוכן וערכים. המשמעת שומרת על המסגרת, ועמידה על ערכים שומרת על התוכן; המשמעת שומרת על הגוף, ועמידה על ערכים שומרת על הנשמה, ואי אפשר בלי שניהם. אדרבא, מי שארץ-ישראל יקרה לו ועל כן יסרב לסייע לנסיגה ויאבק נגדה, הוא חייל נאמן לרוחו האמיתית של צה"ל ושל עם ישראל, הוא חייל בעל מוטיבציה יהודית ציונית שורשית, וחיילים כאלה הם חוט השדרה של העם ושל הצבא.

42. אין בכך זלזול כלפי אושיות המדינה?

היחס למדינה כמדינה בעלת משמעות דתית מחייב כבוד אליה ומחייב כבוד לנבחריה ולראשיה, שהם מייצגים את המדינה וכבודם כבוד המדינה. ולכן בכל ליל יום העצמאות היה הרב רוקד עם הישיבה עד לביתו של נשיא המדינה. כך היה נוהג שנים רבות עד לשחרור הר הבית והכותל. ואם כן, הכיצד יתכן שיצאו מפיו ביטויים כה חריפים נגד הממשלה, גם אם היא שוגה באיזה דבר? הרי פגיעה בממשלה היא פגיעה במדינה והיא פגיעה בכבוד ישראל והיא פגיעה בכבוד שמים?! אכן כל עוד שגיאותיה של הממשלה היו במישור הפרטי, היו

ההערות והביקורת בדרך של כבוד ואיפוק מצד שמירת כבוד המדינה. אבל כאשר הממשלה נכשלת בשורש ענינה, כאשר בעצם דרך הקמתה של הממשלה יש חילול ד', בזה חל הכלל, שבמקום שיש חילול ד' אין חולקים כבוד לממשלה. במקום שכבוד שמים עומד מול כבוד הממשלה, כבוד שמים עדיף. במקום שכבוד הממשלה מביא לכבוד שמים יש לכבד את הממשלה. מדינה לחוד וממשלה לחוד, המדינה קודש, המדינה קידוש ד', אבל הממשלה נמדדת לפי מעשיה, חבריה הם שלוחי צבור ולתיקוני נשלחו ולא לעיוותי.

43. אומרים לנו שאנו מיעוט. איך נצא נגד הרוב?

הרב צבי יהודה ידע שדעותיו ועמדותיו הנחרצות בענין שלמות הארץ, לפי שעה הם נחלת מעטים בלבד, והרוב הגדול אינו מבין אותם ואינו מסכים להם ולדעת הרוב יש מקום לאיזו פשרה מסוימת עבור שלו'. אבל הרב לא התאים את עצמו לדעת הרוב אלא עמד בראש המחנה. הרב האמין שבעומק הנפש של ישראל קיימת האמונה בגאולת ישראל, אלא שהיא מכוסה וצריך לגלות אותה. הוא האמין שהעם מלא כוחות נסתרים, המחכים לכח שיעורר אותם, וילבה את האש הפנימית הגנוזה בו. החולשה הקיימת בחלקים רבים של עם ישראל, ההסכמה לוותר על חלקים מארץ ישראל למען השלו', נראו בעיניו כחולשה חולפת, כאיזו רוח שטות, שטחית, שאין להיכנע לה. הוא האמין שניתן להתגבר ולחזור לבריאות האיתנה של האומה, לשאיפות הגדולות של כל הדורות, ואסור להיחלש דוקא עתה, כשאנו קרובים להתגשמותן. ככל שתתברר ההסברה, וככל שנמשיך ללחום על אמיתת דרכינו, ירבו המצטרפים למחנה האמונה. בתחילה יעמדו יחידים במערכה, חלוצים, ראשונים, ההולכים לפני המחנה, ההולכים לבדם נגד הזרם, אבל כאשר הם כובשים את הדרך, באים הרבים בעקבותיהם. הרוב בציבור בהווה אינו מבין ואינו מסכים, אבל כל דורות העבר הם הרוב, והם נותנים לנו את הכח ואת הזכות והסמכות לתבוע את שלמות ארצנו.

הרב חזר על עמדותיו שוב ושוב כל השנים. דבריו נבעו מעומק דעתו והכרתו, ונאמרו בישוב הדעת ובנחישות, — לא מתוך התפרצות חולפת. גם על הקריאה החרפיה ביותר, שעל יהודה ושומרון תהיה מלחמה, העם ילחם בממשלה, ושהוא יהיה בצד העם, — גם על ביטוי חריף זה חזר פעמים הרבה. וכל זה מתוך הכרתו כי יש להכין את הציבור לימי הכרעה קשים ולהיות מוכנים ואיתנים

למנוע בכל דרך אפשרות של נסיגה ח"ו מאיזה חלק מארץ־ישראל, ולמנוע כל דנדוד וחולשה במאבק על שלמות הארץ.

44. דרך הסירוב מחלישה אותי ביחסי אל המדינה. האם זה שווה את זה?

כל דברי הרב נבעו מעומק אמונה, שכל המעצורים והמכשולים העומדים בדרכה של הגאולה, לא יוכלו לעצרה, ומהלכי הגאולה, ימשכו ויתגברו. כך דרכה של גאולה, שעומדים מכשולים עליה, והמאבק במכשולים מעמיק את דרך הגאולה ומגדל אותה. על כן גם אם נפגשים במעצורים גדולים, קשים ומכאיבים, אמונתנו איננה נחלשת. אנו שמים מבטחינו בד' אלקינו אשר דיבר טוב על ישראל ובטוחים שנתגבר על הכל. ומתוך עומק אמונה ובטחון, הננו מסתערים על הקשיים לבטלם ולהסירם.

תלמידי הרב ההולכים בדרכו, האוהבים את עמם אהבה ללא גבול, הנושאים בעול עם הצבור, השותפים בנשיאה בעול המדינה בכל דבר, האוהבים את המדינה ורואים בה, בעצם קיומה, קידוש ד', הפודה את עמו ואת ארצו, — עליהם להמשיך את דרכו של רבנו להדריך ולחנך להכרת ערכה האלקי של המדינה, לשמור על כבודה שהוא כבוד שמים, ולהיאבק בכל העוצמה נגד פגיעה בה, בין שזו תהיה מבחוץ ובין שזו תהיה מבפנים. וגם אם הממשלה בעצמה פוגעת במהותה של המדינה, גם בה יש להיאבק. הממשלה בשביל העם ולא העם בשביל הממשלה.

45. איך עלינו להתמודד עם גזירת העקירה של יישובי גוש קטיף וצפון השומרון?

יש בקיום גזירה זו איסורי תורה חמורים. יש כאן איסור "לא תחונם" — לא תתן להם חנייה בארץ. איסור "לא ישבו בארצך" וביטול מצות עשה "וירשתם אותה וישבתם בה" — מצוה ששקולה כנגד כל המצוות (ספרי ראה פ).

מלבד זאת, יש בגזירה זו סכנת נפשות שכן כל ויתור לאויבים מחזק אותם והם ישתמשו בו לפגוע בנו.

על גזירה כזו אמר מו"ר הרב צבי יהודה זצ"ל שצריך למסור את הנפש כמו בכל כפייה

לעבור על המצוות. וגם אם הממשלה והכנסת החליטו על העקירה, אין ממשות להחלטה שהיא נגד התורה והאיסור בעינו עומד וצריך למסור את הנפש ולא לבצע או לסייע לדבר עבירה. כך הדין על כל אזרח, חייל ושוטר.

אמנם אין להסתפק בסירוב למלא פקודה, אלא יש לעכב ולמנוע את מילוייה.

עבירה שנעשית על-ידי רבים – יש בזה חילול ד' בפרהסיא וכשהיא נעשית כביכול על-ידי ממשלת ישראל, זהו איסור נורא, ואמרו חכמים: "אין מקיפין בחילול ד'" ובחילול ד' "אחד שוגג ואחד מזיד" ואין כפרה למחללי שם שמים, לא בתשובה, לא ביום-הכיפורים ולא בייסורים, אלא העוון תלוי עליהם תמיד כל חייהם.

46. אנו מאמינים שהכל בידי שמים. לפי זה, גם גזירה זו היא מן השמים, ומדוע איננו מקבלים את גזירת שמים?

נכון, הגזירה משמים והיא דומה לכל הגזירות שגזרו על ישראל במשך הדורות לבטל את התורה והמצוות. כמו שבכל הגזירות שגזרו עלינו לחלל שבת, היינו מחויבים למסור את הנפש ולא לעבור, כן בגזירה הזו. אלא שכאן אין מאיימים עלינו בעונש מוות, אלא באיבוד פרנסה או מאסר. על-כן החיוב כאן לא לעבור על האיסור הרבה יותר גדול.

47. מכיון שהכל בידי שמים, גם הגזירות לבטל מצוות בדורות קודמים וגם הגזירות הנוכחיות, מדוע רבש"ע גוזר על ישראל שלא יקיימו מצוותיו? אולי הגזירה הזו באה ללמדנו שטעינו בדרכנו, שהתקדמנו יותר מדי מהר בדרך גאולתנו ועלינו לחזור חזרה, ומקודם להרבות בזכויות: בתשובה, ובמעשים טובים ולהיות ראויים לגאולה, ואחר-כך נזכה לגאולה?

הקב"ה מעמיד את ישראל בניסיון כדי שיגלו את דבקותם בו ואת מסירות נפשם, ואף אמנם שהניסיון קשה ויש להניח שרבים לא יעמדו בו אלא מעטים, אף-על-פי-כן בשביל אותם המעטים שיעמדו בניסיון עושה הקב"ה את הניסיון. אלה המעטים מעצימים את כוחה של האומה ואת דבקותה ברבש"ע, כי אותם שלא יעמדו בניסיון הם לא נכשלים מרצון אלא מאונס. ולעומתם, העומדים בניסיון מרוממים את האומה למדרגה חדשה.

בדורם של הרוגי המלכות בודאי היו כאלה שלא עמדו בניסיון, אולי רבים מאד, אך אין אנו יודעים עליהם דבר. את מי אנו זוכרים? מי הותיר את רישומו על הדורות? רבי עקיבא וחבריו אשר מסרו נפשם!

חז"ל במסכת סנהדרין לימדו אותנו שכך סדרה של גאולה, שיש בה קשיים ומעצורים. הגאון מווילנא שדבריו הובאו בספר "קול התור" אמר שכך תהיה הגאולה: ישועה מתוך צרה, ושאם נפגש בקשיים — אל ניסוג, אלא נדע שכך היא הגאולה ועלינו להמשיך בדרכנו ולהתגבר על כל המעצורים.

ואכן, כאשר אנו מסתכלים במבט ארוך על עשרות השנים האחרונות, רואים אנו שאמנם מפעם לפעם נערמים קשיים, אבל מכל קושי אנו יוצאים מחוזקים יותר, וככל שאנו מתחזקים יותר, גם האתגרים המוטלים עלינו גדולים יותר. אפשר לומר שאם אנו רואים שהקב"ה מעמיד אותנו בקשיים גדולים כליכך, זה סימן שהגענו לחוזק כזה שאנו יכולים לעמוד גם בקשיים גדולים שכאלה.

מכאן גם תשובה לאלו שאומרים שהשנה הם לא יחגגו את יום העצמאות. יום העצמאות הוא יום הודאה לרבש"ע על ששחרר אותנו מעול הגויים, שחרר חלקים מארצנו משלטון גויים והציל אותנו במלחמה שהכריזו עלינו כל ארצות ערב. על הטובה הזאת עלינו להמשיך ולהודות תמיד.

אנו מודים לרבש"ע שהוציאנו ממצרים, אף שבינתיים היינו בגלויות ארוכות וקשות, מכיון שעצם היציאה ממצרים הפכה אותנו לעם בן־חורין: יצאנו לחרות עולם וכל שעבוד וגלות שבאו אחר־כך, למרות אריכות הגלות ורובי הצרות, הכל זמני וחולף. אנחנו בני חורין, עם ד'.

כך בדיוק יש להודות לד' על הקמת המדינה. כל הירידות מאז הן חולפות, עוברות. בהקמת המדינה נקבעה מציאות חדשה שאנו בדרך לגאולה השלמה ובדרך לחזרה לארצנו, לתורתנו, ומהלך זה קבוע ומוחלט ויני בר־שינוי.

48. איך עלינו לנהל את המאבק נגד העקירה?

עלינו לנהל את המאבק נגד עקירת היישובים באופן נכון. מחד, בנחישות ובגבורה למנוע את העקירה בדרכים האמורות לעיל. מאידך, עלינו לזכור שהמאבק הוא נגד

אחים. עלינו להיזהר מלגרום להם תחושה של שנאה כלפינו שתקל עליהם את המלאכה. עלינו לומר לשוטרים ולמשפחותיהם: אל תעשו מעשה אכזרי לפנות ולעקור אנשים נשים וטף מבתיהם. אל תכתימו את נפשותיכם במעשה מרושע שכזה. עדיף להיאסר ולא להיות רשע אפילו שעה אחת. רוב עם ישראל אינו רוצה את זה. רוב הצבא ורוב המשטרה אינם רוצים את המעשה הרע והמזיק הזה. למה תהיו אתם הרעים והחוטאים!?

המאבק נגד העקירה, עם כל חריפותו, אינו מחליש את ההכרה בסגולה הישראלית הנמצאת בכל אחד מישראל. מצוה לשנוא את החוטאים מצד החטאים שעושים. מאידך, לאהוב את הצד הטוב המכוסה, הנשמה הפנימית. כאשר משה רבנו ירד מהר סיני וראה את העגל והמחולות, הוא קרא: מי לדי' אלי?! להלחם נגד עובדי העגל. ובאותה שעה פנה אל הקב"ה בתפילה ובלימוד זכות על ישראל כדברי המדרש. נהיה תקיפים בפועל למנוע את העקירה ועם זאת נפנה לשמים ללמד זכות על ישראל ונאמר: האיש האחד יחטא ועל כל העדה תקצוף?! משה אוהב ישראל הגדול שמסר נפשו על ישראל עמד בתוקף נגד עובדי עבודה זרה.

יש אומרים שעם אחים צריך להיאבק בהסברה באהבה, אבל מה עושים כאשר בן אחד פוגע באבא, האם הבן השני צריך להבליג כי זה אחיו או למנוע אותו מלפגוע באבא!?

49. אם כל מה שקורה הוא לטובה ומכל צרה צומחת ישועה, למה אנו מצטערים כשבאה צרה, עלינו לשמוח שתבוא מזה ישועה!?

הצרה מכאיבה. כמו כאשר אדם מקבל טיפול רפואי מכאיב והוא צורח מכאב, אין לשאול למה הוא צועק, הרי הטיפול מרפא. כך גם בצרה רוחנית, מצטערים כי היא מכאיבה אף-על-פי שהיא לטובה. כאשר מדברים על עקירת יישובים בארץ-ישראל מתחלל כבוד שמים וזה מכאיב אף-על-פי שאנו בטוחים שהכל יתגלגל לטובה. יתר על כן, כאשר הצרה רוחנית, היא באה על-מנת שנילחם בה ונתמודד עמה וכך תצמח הישועה מהצרה, ואם לא נכאב ולא נעשה לביטולה היא לא תיהפך לטובה.

50. למה אנו סובלים יותר מאחרים, אף-על-פי שאנחנו כל-כך מתאמצים למען עם ישראל, תורת ישראל וארץ-ישראל?

בזוהר פרשת פנחס (דף קמג ואילך) מובא שישראל באומות הם הלב שבאיברים, כך הצדיקים בישראל הם הלב שבתוך האומה, הלב שבלב. וגורלם הוא כשל הלב. הם סובלים את הייסורים בשביל הכלל כולו, והם גם הבריאים שבאומה בעומק הרוחני שלהם, בעושר הרוחני שלהם.

אל ייפלא שהציבור שלנו הנאמן לתורה, הנאמן לארץ ד', הנאמן לעם ד', הוא מתייסר יותר מאחרים. זה גורלו של הלב, וכדברי הנביא ישעיה (נג) המתאר את עם ישראל ואת המשיח שהוא "נבזה וחדל אישים, איש מכאובות וידוע חולי", ולפתע מתגלה: "אכן, חולינו הוא נשא ומכאובינו סְבָלָם, ואנחנו חשבנוהו נגוע, מוכה אלקים ומעונה. והוא מחֵלל מפשענו מדוכא מעוונותינו".

אמנם הסבל שעם ישראל סבל בעבור כל העמים, נבע גם מהיותו מושפע מהם ועל־כן עליו האחריות. גם הצדיקים, שהם הלב בישראל, הסבל שלהם בעבור הכלל כי גם הם מושפעים ממנו. גם הם אינם שלמים לגמרי ואילו היו שלמים, לא היו סובלים כלל ולא עוד אלא שאז השפעתם על אחרים היתה עצומה. אם כן, אל ייפלא מדוע אנחנו צריכים לעבור את כור הייסורים הזה. זה גורלם של הצדיקים.

תוקפים אותנו דוקא בדברים שאנו מצוינים בהם. אנחנו יותר אידיאליסטיים יותר מתנדבים, יותר נאמנים לצבא ולמדינה ומאשימים אותנו בחוסר נאמנות? אכן כך טבע העולם, להאשים את ישראל דוקא בדברים שעם ישראל מצויין בהם. מאשימים אותנו שאנו בלתי מוסריים, בעוד אין עם מוסרי כעם ישראל. מאשימים אותנו בפגיעה בחפים מפשע בעוד שאין עם שנלחם בצורה כה זהירה. כך גם ביחס לציבור שלנו.

פסקי הלכה בנושאים מדיניים

(תגובה לפרו' ידידיה שטרן)

כאשר החליט שר הביטחון לשעבר לפנות כמה מאחזים ובתוכם את מאחז גלעד שהוקם ע"ש גלעד זר הי"ד שנפל באותו מקום, ומאחז אסף שהוקם לזכרם של אסף ואריה הרשקוביץ הי"ד הנמצא בצומת בין עפרה לבית אל, התכנס ועד רבני יש"ע לדיון בתגובה להחלטת הפינוי, ובין ההחלטות הם קבעו שיש איסור תורה לפנות מאחזים ועל כן חייל יפנה למפקדו לשחרר אותו מלהשתתף בפינוי. אני כשלעצמי הצעתי שיאמר במפורש שאסור להשתתף בפינוי מאחזים אך קבלתי את דעתם של חברי שעדיף להתנסח בצורה עדינה יותר – כמובן שהמשמעות לא היתה שונה.

החלטת הרבנים ובעיקר ההצעה שלי עוררה סערה ציבורית. התקשורת גינתה את ההחלטה, היו רבנים בין ראשי המכינות שיצאו נגד ההחלטה. אך לא בויכוח שבין הרבנים אני בא לעסוק עתה, אלא במאמר של פרופ' ידידיה שטרן שהופץ על ידי "המכון הישראלי לדמוקרטיה". תורף מאמרו: אל להם לרבנים לעסוק בנושאים מדיניים. הוא טוען שאין ההלכה מתערבת בנושאים מדיניים. מלכי ישראל לא פנו לחכם פוסק הלכה בעת שיצאו למלחמה. ועוד הוא טוען שדמויות הלכתיות חשובות הביעו דעתם שיש לאפשר לעם לקבל בעצמו החלטות בנושאים מדיניים. ומוסיף ומונה עוד סיבות המקשות על רב לפסוק בשאלות מדיניות מפני שאין די מקורות בתורה לבסס פסיקה מסודרת, ולא לכל רב יש הכשרה מתאימה לעסוק בזה.

בנקודה זו נעצור בהבאת דבריו ואני רוצה להשיב עליהם. טעות לחשוב שהתורה מדריכה את האדם רק בחייו הפרטיים בינו לבין בוראו או בינו לבין חברו. לא כן הדבר, אין תחום בחיים שהתורה אינה מדריכה בו את האדם ומאירה לו את דרכו בין לפרט ובין לצבור. התורה מתייחסת למינוי מלך למלחמות מצוה ורשות, לכל אלו יש הדרכה מסודרת על פי התורה, והרמב"ם כתב הלכות מלכים ומלחמותיהם. יש מצות המוטלות על צבור כצבור, ההלכה דורשת מהמלך לקבל אישור הסנהדרין כאשר יוצאים למלחמה, וגם הנביא שותף בקבלת החלטה זו.

התורה מכוננת את האדם שכל מעשיו יהיו לשם שמים וכדברי שלמה המלך במשלי "בכל דרכיך דעהו". בכל צעד קטן וקל וחומר גדול דע את ה' ועשה מעשיך לשם שמים. ופרוש הדבר: התבונן בתורה ודע מה רצונו של הקב"ה שתעשה, מכיוון שגבהו מחשבותיו ממחשבותינו, אין התורה משאירה בידינו את שקול הדעת מה רצונו ית' אלא מפרטת את רצון ה' מאתנו בתרי"ג מצוות, שהחלק הגדול בהם נוגע למצוות הצבור, מלכות ומקדש.

מין הרב א.י. הכהן קוק זצ"ל כתב בתשובות משפט כהן קכ"ד שעל כן המלך מצווה שיהיו לו שני ספרי תורה, אחד ככל איש ישראל והשני בשביל הנהגת המלוכה שתהיה ע"פ התורה. ובתשובה קמב הוסיף הרב שהלכות צבור הינם כהלכות היחיד כמו שכתב הרמב"ם בהלכות מלכים, ולכולם יש מקור בתורה.

אכן עקב היותנו בגולה אלפיים שנה לא עסקנו בהלכות אלו ואין בידינו מסורת מסודרת של הלכות צבור. ואולם אין זה פוטר אותנו מלנסות לדלות במקורותינו הדרכה של תורה להלכות הצבור שמתחדשים לנו במדינת ישראל. יש נושאים שיש בהם הדרכה ברורה והם המצוה של כבוש ארץ ישראל וישובה והיחס לקדושת ארץ ישראל ומצוות השלטון עליה כולה. אמנם אין הלכות מסודרות המפרטות מצבים מורכבים שבהם יש קושי בקיום המצווה, ועד כמה מחויבים לעמוד בה, וכמה סיכונים יש לקחת. אך רוח הדברים ברורה ואחרי קבלת הערכת המצב על-ידי מומחים למדיניות ולביטחון, יש בהחלט החובה על מורי הוראה בישראל לחוות דעתם ההלכתית איך יש לנהוג על פי רוחה של תורה.

אין ספק שחלוקי הדעות בצבור על דרכי המאבק בינינו לבין אויבינו, הם מושפעים מאד מהשקפת עולם ולא רק מהערכות שונות של המצב. ההערכות של המציאות מושפעות במידה רבה, אם לא מכרעת, מהשקפת עולם על ערכה של ארץ ישראל ועל שאיפות האומה. היתכן שאנשי התורה לא יביעו את דעתם בשאלות כה מרכזיות הנוגעות לעתידה של האומה? מובן שעליהם לשקול את הדברים מתוך מבט רחב הנשען על דעות המומחים למדיניות ובטחון, אבל לאחר קבלת חוות הדעת הם לא רק רשאים לקבוע את עמדת התורה, אלא אף מחויבים לקבוע דעה מתוקף תפקידם כמורי הוראה לצבור שמקבל את הדרכתם.

פרופ' שטרן טוען עוד אילו הרב היה מבטא את עמדתו העקרונית במאמר רעיוני, הדמוקרטיה יודעת להתמודד עם זה כמו עם דעות שונות ואחרות המונעות על

ידי מערכת אמונות ודעות אישית. אבל כאשר הרב פוסק הלכה, לפסק הלכה יש כח מחייב ולהפרתו יש תוצאות משפטיות קשות וחדות. היא משווקת כאמת אובייקטיבית שאינה נתונה לויכוח. היא נתפסת על ידי רבים כביטוי הרצון האלוקי. וזה לדעתו הופך את הפסיקה ללא לגיטימית מנקודת ראות משטרית דמוקרטית. לאור זאת תמה הפרופ' מדוע הרבנים יוצאים נגד האקטיביזם השיפוטי של בית המשפט, ונאלמים דום בעת שנתקלים בתופעה מקבילה של אקטיביזם הלכתי שחודר לתחומים שאפילו בית המשפט מדיר הכרעותיו מהם. ואני תמה על דבריו:

א. איני מבין את ההבדל בין פסק לבין חוות דעת תורנית. כולנו חפצים לעשות רצון התורה וכאשר אנו סוברים שזה רצונה של תורה אנו עושים זאת, בין אם זה נאמר כפסק הלכה ובין נאמר כחוות דעת. אילו היתה לנו סנהדרין היה הפסק שלה מחייב את כל ישראל, אבל כעת אין פסק שמחייב את ישראל. יש דעות שונות ופוסקים שונים וכל קהילה בוחרת את דרכה. אין כאן כח המחייב לקיים את פסקי הרבנים. זה נובע מהסכמת המקבלים ולא מצו רבני כפית.

ב. איני מבין כלל את ההשוואה לבית המשפט הכופה את דעתו בתחומים שלא קבל סמכות להתערב בהם. בעוד רב הפוסק אין איש מחויב לקבל את פסקיו אלא כל אדם מרצונו החופשי מחליט אם לקבל את פסקי הרב ולמלא אחריהם.

פרופ' שטרן פותח את מאמרו שפסק הלכה האוסר פינוי מאחזים והמצווה לסרב פקודה תוצאתו קשה, התלמידים של הרב נדרשים לבחור בין סרבנות לחוק לסרבנות להלכה. הצבור הדתי לאומי נדרש לוותר על אחד משני המרכיבים הבסיסיים של זהותו או אני דתי או אני לאומי. פרופ' שטרן משליך את האשמה על הרב. בעוד האשמה לתוצאה הקשה מוטלת על מי שהורה הוראה מנוגדת לתורה ואילץ את הצבור לבחור. הצבור הדתי יעמוד בפני בעיה זו בכל עת שתינתן פקודה מנוגדת להלכה. אלא שמאז ותמיד היה ברור שלא ניתנת בצבא שום פקודה הנוגדת את ההלכה, ואין פתרון אחר שיכול להתקבל על-ידי הצבור הדתי. הצבור הדתי לא יוכל להסכים למלא חוק מדינה שמחייב אותו לעבור על מצוות התורה. חייל דתי לא יוכל להישמע לפקודה צבאית שמחייבת אותו לעבור על מצות ד' כגון שמירת שבת או כשרות. מצוות ישוב ארץ-ישראל אינה נופלת בערכה ממצוות אחרות אלא עולה בערכה בהיותה שקולה ככל המצוות. ובמצוות ישוב ארץ-ישראל כלולה כל פעולה שמחזקת את ישוב הארץ, ואסורה כל פעולה שפוגעת באחיזתנו באיזה מקום בארץ-

ישראל. ומאחר שהודת מאחזים מגמתם המוצהרת היא לאפשר מסירת המקום לנכרים הרי זה מעשה אסור. ואף שעדיין המקום אינו נמסר בפועל לנכרים, בכל זאת המעשה הוא חלק ממגמה אסורה, וגם איסור קל הוא איסור. וכל מה שנוגע לארץ־ישראל אינו איסור קל. גם אם יש חלוקי דעות בין הרבנים על מדת האיסור אין זה נוגע לדיון שלנו, שכן הדיון הוא בעקרון שעל פי התורה אין למלא פקודה שנוגדת לתורה וזה כולל גם את מצוות ישוב ארץ־ישראל.

אגב, אני סבור שחייילים שמסרבים למלא פקודה בשל נאמנותם לארץ־ישראל אינם פוגעים בצבא אלא מחזקים אותו, אך זה לא הנושא של דיונינו. מיסודות הדמוקרטיה שאין כופין את האדם לפעול בניגוד למצפונו אלא אם כן יש סכנה למדינה, אך אין כופין אותו במקרה של רצון לשמור על הסדר והחוק בעיקר כשהוא מנוצל למטרה פוליטית צרה, אסור ואין מקום לדרוש דרישה זו. ההוראה לפנות מאחז היא בהחלט נוגדת את יסודות האמונה של הציונות הדתית, ואין היא צורך לאומי בטחוני שמחייב לכפות אנשים לעבור על יסודות אמונתם.

פרופ' שטרן טוען שפסקי ההלכה בעניין ויתור על ארץ־ישראל מתפרסמים זה שנים בנוסח זהה. התפיסה אינה מתחלפת ומשתנה עם השתנות העיתים ושינוי המצב המדיני והצבאי. הרבנים המתנגדים למתווה של קלינטון מתבססים עדין על פסקו של הרב גורן שהלך לעולמו לפני שנים. לא היה צריך פרופ' שטרן להשתמש בדוגמא הטופחת על פניו, הרי המציאות בשאלה זו רק מוכיחה כמה צדקו הרבנים וכמה טעו הפוליטיקאים שעשו את הסכמי אוסלו האומללים. הרבנים הם היו החכמים שחזו את הנולד. הם הזהירו שלא לתת נשק לערבים כי הם ישתמשו בו נגדינו, הם אמרו שכל שטח שנמסר להם יהיה חממה לטרור וישמש ערי מקלט למחבלים. וכך בדיוק קרה, לדאבוננו, בנשק שנתנו להם הם רצחו מאות יהודים, במקומות שמסרנו להם הם הקימו מפעלי תעשייה לנשק, בכסף שמסרנו להם הם השתמשו נגדינו. כנראה שלרבנים יש חכמת חיים ותפיסה מדינית הרבה יותר רחבה ועמוקה מאשר למדינאים עצמם. ולוואי שמכאן ולהבא יתחשבו המדינאים בדעת הרבנים.

המדינאים טעו ועדיין טועים בהבנת סיבת הסכסוך בין ישראל לערבים. המדינאים מסתכלים במבט מערבי חילוני ועל כן אינם מבינים ששורש הסכסוך הוא מאבק בין אמונות, מאבק רוחני דתי, ואין אפשרות לפתור את הסכסוך בפשרות חומריות כלכליות של כספים ושטחים. המדינאים לא האמינו שיהיו מחבלים מתאבדים כה רבים, לא האמינו שהאמונה הדתית המוסלמית היא כה עמוקה

וחשובה להם אפילו יותר מהחיים. אף שהערבים אומרים בפרוש את המטרות שלהם: סילוק עם ישראל מארץ־ישראל, וביטול מדינת ישראל, המדינאים לא מאמינים להם. כל הסכם שהערבים עשו אתנו הוא לשם הרסתנו. הם אינם רואים בשלום מטרה שצריך לשאוף אליה, הם רואים בו אמצעי להחלשתנו, אמצעי להתבססותם בחלקי ארץ שהם מקבלים מאיתנו, אמצעי לבניית כוחות שיהרסו אותנו. החלומות של המדינאים שלנו שכשהערבים יקבלו חלק בארץ־ישראל זה יספק אותם אין להם על מה שיסמוכו. על כן אם אנו נותנים להם שלטון הם ישתמשו בו נגדנו, אם אנו נותנים להם כסף הוא ישמש לרעתנו, כל ויתור להם יפגע בנו. זהו המצב, ועל כן הדרך היחידה היא להכריע את הטרור בכח, ליצור הרתעה מתמדת שתביא את הערבים להכרה שאין להם כח לסלק אותנו, ואז יתייאשו משאיפתם להשמיד אותנו. זאת עלינו לעשות ולפעול ולהתקדם כל הזמן בדרך לגאולתנו.